

**Det i Frederiksborg Amt liggende
Vigsø Sogns Historie**

af

C.Cartensen

Lærer i Skjelkensø.

Udgivet med Understøttelse af den grevelige Hjelmsjerne-Rosenkroneske Stiftelse
Kjøbenhavn

Forlagt af Universitetsboghandler G.L.S.Gad

Trykt hos Nielsen & Lydicke

1884

Forord.

Den Velvillie "Hjørnlunde Sogns Historie" vandt, gav mig Mod til at udarbejde dette lille Værk af det Materiale, jeg i saa mange Aar og fra saa mange Steder har samlet til Bondestandens Historie her i Egnen.

Det vil være min bedste Løn for dette Arbejde, om det vil blive læst med Interesse i den Kreds, for hvilken det nærmest er skrevet.

Skjelkensø, i Marts 1884.

C. Carstensen

Indholdsfortegnelse og referencer

Indholdsfortegnelse: s.-tallene i parentes refererer til sidetal i den originale bog.	Sidetallene herunder refererer til dette pdf-dokuments faktuelle sidetal:
Vigsø Sogn og By (s. 1)	s. 5
Vigsø Slot (s. 3)	s. 6
Kirken i Vigsø (s. 10)	s. 9
Skolen {s. 18)	s. 12
Bondens Hjem i de ældste og ældre Tider (s. 21)	s. 14
Nr. 1(5) Katholmgaard (nu Ny-Rolandsbjerggaard) (s.30)	s. 17
Nr. 2 (13) Steenleenggaard (s. 34)	s. 20
Nr. 3 (6) Rolandsbjerggaard (s. 39)	s. 22
Nr. 4 (7) Damstedgaard (s. 45)	s. 25
Nr.5 (8) Korshøjgaard (s. 47)	s. 26
Nr.6 (1) Vigsølund (s. 49)	s. 27
Nr.7 (11) Egedalgaard (s.51)	s. 28
Nr. 8 (2) Kielstedgaard (s.54)	s. 30
Nr. 9 (12) Maglehøjgaard (s.58)	s. 32
Nr. 10(9) Skjelhøjgaard (s.61)	s. 34
Nr. 11 (3) Skibstedgaard (s.66)	s. 36
Nr. 12 (14) Hulhøjgaard (s. 74)	s. 39
Nr. 13 (10) Vasselund (s. 77)	s. 41
Nr. 14 (4) Brøndstedgård (s. 81)	s. 43
Nr. 15. Annexgaarden (s.85)	s. 45
Vigsø Bromølle (s. 92)	s. 48
Gamle Stednavne paa Byens Mark (s. 91)	s. 49
Kilder	s. 50

Citat fra søgning i Stenløse Lokalarkiv :

1999.568.1 - Vigsø sogns historie.

Relation tit samlingen:

Materialetype: Bøger

Beskrivelse: Vigsø sogns historie. C Carstensen.

Placeret på boghylde under 46.4 Stenløse

Se 2007-31 hvor bogen er renskrevet og en fil* af dette er gemt under Artikler i arkivet på ekstern harddisk.

Begivenhed: Karakteristik

Sted: Veksø by og sogn (Ejerlav og bebyggelser)

Datering: 1884

Art: Tilblivelse

* Dette pdf-dokument er den nævnte fil

**Det i Frederiksborg Amt liggende
VIGSØ SOGNS HISTORIE**

Register – referencer - over de i ovennævnte bog fremhævede navne, hovedsagelig omfattende kendte fæstere og ejere af sognets gårde. Hvor et navn findes på flere sider i bogen, er der sædvanligvis tale om navnesammenfald og ikke samme person. Sidetallene henviser til den originale bog.

Navn:	Side:
Adser Nelausen	42
Anders Gundersen	86
Anders Ibsen	62
Anders Jensen	31 - 50
Anders Petersen	66 - 85
Anders Poulsen	55 - 77
Andres Hansen	36
Andres Nielsen	73
Andres Olsen	55
Andres Stephensen	31
Andres Truelsen	35
Bartholdy	92
Bent Poulsen	48
B. Bojesen	92
Christen Hansen	46
Christen Petersen	46
Hans Andresen	55
Hans Hansen	41 - 45 - 51 - 52 - 54
Hans Jensen	40 - 51
Hans Jørgensen	76
Hans Larsen	53
Hans Nielsen	53
Hans Svendsen	50 - 65 - 73 - 80
Henrik Hansen	58
Henrik Møinichen	47
Jørgen Andersen	85
Jørgen Jensen	40 - 55 - 57
Jørgen Olufsen	67
Jørgen Petersen	37
Jens Jacobsen	49
Jens Jørgensen	56
Knud Hansen (I)	50
Knud Hansen (II)	51
Lars Hansen	70 - 78
Lars Jørgen Henriksen	58
Lars Jensen	76
Lars Nielsen	39 - 75
Lars Olsen	58
Lars Petersen	33 - 54 - 63
Laurits Petersen	35

Navn:	Side:
Mads Andersen	32 - 40 - 71
Mads Petersen	69
Mads Rasmussen	60
Marie Petersdatter	49
Michel Petersen	81
Morten Rasmussen	61
Niels Andresen	42
Niels Joensen	85
Niels Larsen	33 - 79 - 88
Niels Madsen	61
Niels Olsen	74
Niels Rasmussen	58
Ole Jensen	74
Ole Larsen	57 - 61 - 73
Ole Michelsen	69
Ole Nielsen	38
Ole Rasmussen	34 - 87
Peter Andersen	48 - 62
Peter Andresen	52 - 67
Peter Jørgensen	58 - 82
Peter Knudsen	54
Peter Larsen	33 - 47 - 49 - 76
Peter Madsen	55
Peter Petersen	41 - 47 - 77
Peter Poulsen	49 - 71
Peter Villumsen	42
Poul Mortensen	45
Poul Andersen	48
Poul Petersen	73
R. Olsen	46
Rasmus Michelsen	86
Rasmus Nielsen	58
Rasmus Olsen	34 - 43 - 81
Rasmus Petersen	54 - 91
Salomon Andersen	86
Svend Ibsen	78
Søren Mogensen	31
Søren Sørensen	33
Vilhelm Nielsen	73

Vigsø Sogn og By

ligger paa en Højslette, som strækker sig fra Øst til Vest; den straaner brat ned mod Nord og Øst, mindre brat mod Syd og Vest; den synes i Oldtiden at have været omgivet af Vand, undtagen paa et smalt Drag mod Nordvest, som forbandt den med det tilstødende Land. Byen udgjør et Sogn, Vigsø Sogn, hvis Marker grænser mod Nord til Søsums Bymark, mod Øst og Syd til Værebros Aa og mod Vest til Steløse Sogn, til hvilken det i gejstlig Henseende er annekteret. Sognets Areal er 1404 Tdr. Land med 126 Tdr. Hartkorn; der gaar altsaa i Gjennemsnit $11\frac{1}{2}$ Td. Land paa 1 Td. Hartkorn, fordelt paa 15 større og mindre Gaarde og – 1872 – paa 51 Huse, 20 med Jord og 31 uden Jord; af dem alle ligge 26 i Byen og 25 paa Marken; Sognets Hartkorn var for en to hundrede Aar tilbage 132 Tdr. 2 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb., og Kongetiende af det – 2 Mk. 8 Sk. Pr. Tønde – var, efter Skjøde af 1ste Aug. 1688, tillagt Konrektor ved Kjøbenhavns Skole – nu Metropolitan-Skolen. Byen havde 1565 otte Gaarde, foruden Annexgaarden, og fem Huse; 1718 – 8 Huse – med 13 Familier; 1770 – 21 Huse og 1796 – 25 Huse; Sognets Folketal var 1801: 248; 1814: 347; 1860: 390; 1870: 401 og 1880: 189 af Mandkøn og 197 af Kvindekøn, i alt 386. Foringelsen af Folketallet i de sidste 10 Aar hr altsaa været 15. Byen har, foruden Kirke og offentlig Skole, 1 Gjæstgivergaard med Kjøbmandshandel, 1 Læge, 1 Dyr læge, 1 Kjøbmand, 1 Gartner og 2 Smede, samt, 700 Al. Syd for Byen, Jernvejsstation, som første Gang aabnedes for offentlig Trafik den 17de Juni 1879. Dens første og endnu værende Stationsforstander er den humane og afholdte Niels Johansen. Ved 1864 bosatte sig den første Læge i Vigsø, Albrechtsen, Søn af Møller Albrechtsen i Pibe-Mølle; 1880 flyttede han til <frederiksværk og efterfulgtes her af Hansen, Søn af Gartner Hansen ved Kjøbenhavn, som i en ung Alder døde den 30te Decbr. S.A. han var kommen her til Byen. Aaret efter. D. 4. Febr. 1881, kom Læge Th. Krarup, Søn af Provst Ove Thomas Nicolai Krarup, Sognepræst for Flødstrup i Vinding Herred, Svendborg Amt, og Broder til Fr. Krarup, Registratør i Gehejmearkivet og Kongerigets Arkiv, flittig og dygtig Historiker og Redaktør af "Personalhistorisk Tidsskrift", hvem Meddelelsen har at takke for velvillig Vejledning i Gehejmearkivet. Kjøbmanden i Visø er den hæderlige og flittige H. Christian Greibe, gift med Dorthea Margrethe Hillestrøm. Ved 1838 forpagtede han Gjæstgiveriet med Kjøbmandsforretning her i Byen, som han drev i mange Aar, indtil han byggede sit smukke Kjøbmandssted, vestligt i Byen, nord for Bygaden. I de senere Aar har han i sin fremrykkede Alder bortlejet sin Kjøbmandsforretning. Byens første Gartner, Jessen, var tysk af Fødsel, havde først været Skuespiller, men fra Kunsten paa Brædderne traadte han ud i Naturen og øvede den som Gartner. Flere smukke Haver i Vigsø og Omegn vidne om hans Dygtighed som Anlægsgartner. Den nuværende Gartner, Adolf Møller, født i Tidsvilde, har i 12 Aar øvet sin Kunst i Udlandet, af disse i $2\frac{1}{2}$ Aar fungeret som Gartner i den verdensberømte kejserlige Have ved Slottet Sanssouci. I Oldtiden laa Vigsø i østre Syssel, i Mellemalderen og ind i den 16de aarhundrede i Hjørlunde Herred, senere til 1719 i Smørum Herred under Kjøbenhavns Amt, da det lagdes under Frederiksborg Amt; 1733 blev det igjen lagt under Kjøbenhavns Amt, indtil det fra 1736 og fremdeles har ligget under Frederiksborg Amt.

Vigsø Slot (s. 3)

Vest i Byen og syd for Bygaden ligger nogle Huse kaldet Slotshusene og forbi disse gaar en Vej, Slotsvejen eller Slotsgyden, som i Fortiden maa have ført ned til "Vigsø Holm". Denne lille Holm, som fordum har været omflydt med Vand, har baaret en Borg kaldet – 1397 – **Vicsyø**, som Navnene paa de nys nævnte Huse og Slotsgyden endnu minde om, og som sikkert har givet Byen sin Oprindelse. Dens Beliggenhed tyder paa, at den skriver sig fra den fjerneste Oldtid, da Landets første Bebyggere almindelig fæstede Bo ved Kysten paa smaa Holme i Indervige, hvortil smalle og lidet kjendte Indløb førte fra den mere alfare Søvej, da en slig Beliggenhed hjalp til at værne Stedets Beboere mod Overflod af deres raa og vilde Medmennesker og de udstrakte Skoves mange vilde Dyr. Hele Terrænet syd for Ølstykke, Steenløse og Vigsø Sogne, ja helt hen til Knardrup og Sørup, Søtorp – en Torp ved Søen – , viser tydeligt at her har været en stor Sø med mange Bugter og Holme, som ved smalle Indløb, fra Roskilde Fjord forbi Værebros, har været en Vig af denne, der har bredet sig til en stor Sø og derfor har faaet Navnet Vicsyø, Vigsø. Man har Sagn om, at den har været sejlbar fra Roskilde Fjord til Knardrup. Hvad Tidens Tand i mange hundrede Aar ikke havde formaaet, det har det saa mægtigt fremskredne Agerbrug magtet i kort Tid, nemlig ganske at udviske de sidste Spor af Vigsø, idet man ved 1850 bortførte store Mursten og Tømmerrester derfra, som igjen nyttedes til Bygningsmateriale i nogle Huse i Byen; dog er senere paa Borgpladsen, som er planeret, opløjet store Mursten og andre Levninger, der iblandt et stort Jernsværd. Nu gaar Ploven hen over Borgens Grund og frodig Sæd voxer nu der, hvor harniksklædte Høvdinger og Svende med deres Fruer og Jomfruer færdedes for hundreder af Aar tilbage. Men er Borgen forsvunden, saa har man dog endnu nogle sparsomme Beretninger om enkelte af dens fordums Herrer og Fruer, af hvis Slægt vor Historie har flere mærkelige Personer at opvise.

Den første Borgherre paa Vigsø, som Meddeleren har fundet, er Ridder Bo Dyrve, der var gift med Cecilie; men Enkemand 1391. Deres Døtre vare Margrete, død 1391 og Christine, der bragte sin Mand, Væbner Efrard Møltike til Hegnet¹, Vigsø i Medgift. Han havde en Strid med Roskilde Domkirkes Kapitel om Byen Maaløv, som følgende Skrivelser oplyser os om. 1397 kjendte Bispens Officialis, Nicolaus Bille, i en Sag imellem Hr. Jonas Joonsson, bestandig Vicar – en som røgter en andens Embede – ved Roskilde Kirke, og Efrard Møltike (Evert Moltke) Væbner af Vicyø, angaaende Landsbyen Maløve (Maaløv), hvorledes Hr. Bo Dyrve, med hvis Datter Evert var gift, havde fornærmet ham i denne hans Ejendom for over 100 Mark Sølv – 1 Mark Sølv omtrent 10 Kr. – ved at oppebære Indkomsterne af den i 5 Aar, hvorimod Evert paastod, at Maløve tilhørte Ridder Dyrve med Rette; men Bille havde ved Eftersyn fundet, at den tilhørte Vicar med Rette, og denne havde frembragt et Brev fra Kong Oluf, hvorved den tildmtes Vicariet, hvorfor Bille tildømte Vicarius den, og udsatte til en anden Tid, hvad Evert burde betal for Fornærmelser, Skade og Udgifter. At Evert Moltke har siddet Billes Dom overhørig viser følgende Ordre fra Bille til Præsten i Vigsø, om at sætte Evert Moltke i Band.

Den 6te Dec. 1397 tilskrev bemeldte Officialis Bille Præsten i Vigsø, at da Væbner Evert Moltke af Vigsø var bleven skriftligen og paa lovmæssig Maade paamindet om at tilbagegive til Vicar Jonas Joonsson de ham, ved hans afgangne Svigerfader Bo Dyrve, fratagne 100 Mark Sølv i Sæd, Kvæg, u.a., og han haardnakket havde foragtet det, derfor udeluktes herved efter Begjæring af Hr. Peter Clementsen – Jonas Joonsson er vel død og P. Clementsen bleven hans Eftermand – bestandig Vicarius ved Roskilde Kirke, bemeldte Moltke fra Indgang i Kirken og alle gudelige Tings Nydelse, og da han bandsættes herved, saa skilde Præsten hver Søn- og Festdag udi sin Kirke forkynde ham bandsat med Klokkernes Ringning, med tændte og siden slukte Lys. Bandsættelsen, denne de Tidens saa frygtelige Straf, frygtelig fordi Folket i dets aandelige Umodenhed troede paa den, bøjede da ogsaa Moltkes Modstand i denne Sag, hvad det følgende viser.

Den 23de Novbr. 1398 tilstod Evert Moltke af Vigsø, Væbner, ingen Ret at have indenfor de fire Markskjæld til Byen Maløve i Smørum Herred og aldrig have haft, og at afdøde Eric Nicolaussen af Hyrningsholm – Hørsholm – havde skjænket den til Roskilde Kirke for deraf at skifte et Vicarie; han tilstod ogsaa, at den var

¹ Hegnet var en Herregaard i Borup Sogn i Ramsø Herred; den er for længst lagt øde, dog kjendes dens Tomt endnu og paa dens Tilliggende har senere Landsbyen Heinede rejst sig.

blevet fravunden den afdøde Ridder Bo Dyrve, hans Hustru Christines Fader, og gjorde derved alle de Breve om den, som kunde lyde enten paa ham eller Hustru, til intet. Hans Broder Johan Moltke, Ridder (til Bavelse?) med flere, hang deres Segl under dette Afkaldsbrev. Ridder Frederik Wordenberg blev gift med Moltkes Datter Eline – Ellen – Evertdatter, (som var Enke efter Hr. Anders Jepsen Lunge) og har vel faaet Vigsø med hende, da han solgte dette Gods til Follert van Knope, der var gift med Brigitte Bondesdatter Thott, Enke efter Peder Brahe til Krogholm. Follert van Knope var død 1452 og Brigitte var tredje Gang gift med Johan Oxe. Den 29. April 1456 gav Ridder Frederik Wordenberg med sin Hustru Eline, Johan Oxe med sin Frue Brigitte Bondesdatter, Skjøde paa al den Rettighed hans Frue Eline Everts datter Moltke arvede i Wixsiø: Wexsiø Fang – Græsgang – og Sørup Mark. Johan Oxe var en Søn af Peter Oxe, Væbner og Herre til Tørslev i Gjerlev Sogn i Horns Herres, og dennes Hustru, Mette Gothovs. Ved Birgitte Bondesdatters Død 1480 skjænkede Johan Oxe til Esrom Klosdter – hvor hun vel er bleven begravet – for hendes Sjæls Frelse, følgende Gods: Lasse Bjørnsens Gaard i Lystrup, som skylder i Lndgilde aarlig 15 Skpr. Rug og 18 kpr. Byg, Oluf Skittes Gaard ibd., som skylder ligesaa meget, Niels Jensens Gaard i Sierslev, som giver 2 Pund – 6 Tdr. – Rug og 2 Pund – 8 Tdr. – Byg, Jens Elleffsens Gaard i Udlejre, som giver 1 Pund Rug og 1 Pund Byg. Vinsentius Iversen i Asserstorp – Alsnyderup? – Abbed Jep i Æbelholdt Kloster, Ridder Poul Laxmand, Peter Hansen, Borgmester i Helsingør og Peter Ly i Borsholm var med at forsegle dette Gavebrev. Johan Oxe giftede sig igjen med Inger Torbensdatter, en Datter af Torben Bille til Sjøholm i Store-Hedinge Landsogn. Hans første Kone var Moder til Oluf Oxe, den anden synes at have været Moder til Torben og Johan Oxe. Vor Johan Oxe var Høvidsmand over Søborg, 1455 over Krogen – ved Helsingør – og Gurre Slotte, til 1468, da han blev Slotsherre var Helsingborg Slot. Johan Oxes Søn, Johan Oxes Søn, Oluf, var gift med Thala Gribdsdatter, ejede Adserbo Slot, var Ridder og Høvidsmand paa Søborg Slot. Han kom 1492 i Trætte med Poul Laxmand, som synes paa en svigefuld Maade at have fravendt ham Adserbo; hans Svoger, Ebbe Stragesen, var ogsaa bleven meget forudrettet af Laxmand, hvilket vel var en medvirkende Grund til, at Ebbe Stragesen med Bjørn Andersen 1502 ihjelslog Poul Laxmand paa Højbro i Kjøbenhavn, eller druknede ham i Kanalen. Efter Oluf Oxes Død rejste hans Enke Thala til Tyskland, giftede sig og døde der. Deres Datter Birgitte kom hjem igjen og blev af sine Farbrødre, Torben og Johan, sat i St. Agnete Kloster i Roskilde, hvor hun blev Piorinde 1508. Johan Oxes Søn, Torben, var den i Historien bekendte Slotsherre paa Kjøbenhavns Slot, som forelskede sig i Dyveke, blev af Christian den Anden paa en lovløs Maade dømt fra Livet og, den 29de Noobr. 1517 halshugget paa St. Gjertruds Kirkegaard, hvor St. Gjertrudsstræde nu er i Kjøbenhavn.

Skjønt det ligger noget fjernt for disse Meddelelser, skal Johan Oxes Sønnensøn, Peter Oxe, ogsaa mindes her, ikke saa meget for hans store Fortjenester af Danmarks Finansvæsen, hvilket er ham en mere fortjent og mere kjendt Berømmelse, men fordi han var en af de første, som havde Tanke for samt Villie og Evne til fra Udlandet at indføre Forbedringer i vort daværende, ved saa unaturlige Tryk forhutlede Agerbrug. Han skaffede Sommerpløjning Indgang i Landet og fik den 1570 indført paa Bondegaardsavlingerne i Vordingborg Len; han indførte tidligmodne Grønneærter, bardevigske og burdfeldske Roer; fra Lothringen skaffede han os her forhen ukjendte sine Æble- og Pæresorter, samt to Gjenstande som endnu bærer hans Navn: Petersille og Peter Oxes Frøer. Paa Fiskeriets Omraade har vi fra ham Karper, Karudser og Krebs, ligesom han forbedrede vore Østersbanker og anlagde Fiskeparker. Mange af disse Forbedringer – maaske endnu flere, som den lange Tid imellem ham og os har udviklet Mindet om – er muligen kommet vore Egne først til gode, da han 1554 for 17000 Joachimsdalere (1 Joachimsdaler omtrent 3 Kr.) af Anders Borby købte Faurholm med store Skove og Bøndergods bestaaende af mange Landsbyer, som laa og – de tiloverblevne – endnu liller i Nærheden af Faurholm.

1451 tog Johan Oxe paa Tryherreds Ting – Ting for de tre (Hjærlunde, Liunge og Strø) Herreder – Tingvidne paa, "at Vigsø er et Enemærke, besluttet, begravet, stemt og tablet fra andre Marker, og hvo som vil have Græsgang eller anden Nytte i Vigsø Enemærke skal have det i Minde."²) "Besluttet" vil vel sige det samme som oprindeligt vedtaget og fastsat, hvor stor Ejendommens Omraade er. De gamle Navne paa Datidens

² Maaske han som Væрге sin vordende Hustru Birgitte (der i et Pantebrev af 17de Septbr. 1452 til velbaarne Lydike Jensen i Frederdsleve (Freerslev) betegnes som salig Follert van Knopes Efterleverske) har taget dette Tingsvidne.

Grænsemærker, som her anføres: "begravet", var at grave Huller i Jorden, især i Eng og Mosejord, som Grænsemærker; "stemt" er et endnu brugeligt Ord – at at stemme Piletræer – og tilkjendegiver, at man huggede Grene af Træerne, som stod i Grænseskjellet for at betegne dette; "tablet" – tavlet – at ramme æle i en blød Eng eller hvor der stod Vand, naar Grænsen skulde mærkes over saadanne Steder. Pælene kunne ogsaa have en flad Side med Mærke i – en Tavle. Man har jo nu Pæle med Tavler ved Jernveje og lignende Steder, hvorpaa er anført Vejledninger og Advarsler. At Johan Oxe tog dette Tingsvidne, som var forbunden baade med Udgift og Ulejlighed, tyder paa, at Naboerne enten ikke have holdt Markfred eller ikke have villet godkjende Ejendommens rette Grænse. Da Ejendommene vare store i Omfang og Grænsemærkerne ufuldkomne, vakte dette ofte Strid om den rette Grænse. Saaledes arvede hans Sønnesøn, Peter Oxe, efter Anders Borby en langvarig Strid med Herlf Trolle om Grænsen imellem Faurholm og Hyllerødsholm.

Kirken i Vigsø (s. 10)

1459 var Vigsø kommen i Kong Christian den Førstes Eje, da han det Aar gav noget af Vigsø Gods til Sr. Marie eller det hellige tre Kongers Kapel, som han lod bygge ved Roskilde Domkirke. Der blev tillagt dette Kapel meget Jorde gods og ved Reformationen skal det have været Kirkens rigeste Kapel; det havde nemlig da en aarlig Sædindtægt af 1023 Tdr. 1 Skp. 2½ Fjdk. Endnu er det et af Kirkens smukkeste Kapeller – det første til højre indenfor Kirkens søndre Indgang. I dets hvælvede Kjældere hviler (Christoffer af Bayern?) Christian den Første ved siden af sin Dronning Dorthea, Christian den Tredje med sin Dronning Dorthea og Frederik den Anden med Dronning Sofie.

Som bekjendt var Christian den Første stadig i Pengeforlegenhed, hvilket ogsaa aabenbarer sig i et Brev fra ham af 30te Maj 1471 til Fru Eline Evertsdatthers Arvinger, Hr. Evert Trudsen til Tølløse, Hr. Jeppe Trudsen (af Slægten Rosenspar, formodentlig Fru Elines Søstersønner) og flere angaaende de 800 Mark, som han var bleven dem skyldig for Vigsø i "Steenløse Sogn", hvilken Gaard Hr. Johan Oxen havde købt af bemeldte Frue og Christian den Første igjen af ham, saaledes at Fru Eline havde faaet Krongods paa Falster i Pant for de 800 Mark indtil Kongen betalte disse. Han beder de nævnte Arvinger have Medlidenskab med ham, indtil han igjen kommer hjem til Landet – fra sit Tog i Sverig. 1495 vidner Evert Trudsen (Trudsen) af Tølløse, at Follert van Knope købte noget Gods af Frederik Wordenberg i Vigsø og at Johan Oxen senere købte det. Her taber Efterretningerne sig om Vigsøgaard – eller Slot – for Meddelelsen; den har vel delt Vilkaar med Søborg, Haraldsborg og flere andre Herresæder heri Landet, som ødelagdes i Grevefejden – 1534-1536 – og siden ikke igjen rejste sig.

Adskilligt tyder dog paa, at her, ligesom i Slingerup, Græse, Kollerød og Slagslunde, en Ladegaard har bevaret sig længe efter at Slottet beboedes af sit Herskab. Følgende tre Mænd kunde muligen have været Fogeder paa denne Ladegaard. Jens Hov eller Kov nævnes i Vigsø 1551; 1567 nævnes en Gaard i Vigsø, som Nertel Mortensen iboer og som skylder i Kirketiende aarlig 2 Pund Rug og 2 Pund Byg. En saa stor Kirketiende, som svarer til en aarlig Avl af 198 Tdr. Rug og 264 Tdr. Byg kunde i de Tider kun svares af en Gaard, der var meget større end en almindelig Bondegaard, endelig Ligstenen eller Ligtavlen i Vigsø Kirkes Gulv med følgende Mindeord: "her ligger begravet erlig gudfrygtige oc velbetrent daneman rasmus iørgensøn som døde den 6 Marti anno 1604 guf give hannem en gledelig opstandelse". Der siges her om denne Rasmus Jørgensen, at han var en velbetroet Mand. Meningen med dette Omsagn, der her er givet ham, kan med Rimelighed tydes saaledes: at Ladegaarden med dens omliggende Gods var betroet til hans Styrelse, han var dens Foged. Hvad der bestyrker det her antagne er, at man noget senere finder Fogeder nævnte paa Kollerød, Græse og Slagslunde Herregaarde, saavelsom at der i Vigsø By ved 1568 kun var 8 Bøndergaarde – Tiendendere – foruden Annexgaarden, og da de tre forannævnte Herregaarde omkring 1680 bleve udstykkede til Bøndergaarde, er maaske Vigsø Ladegaard ogsaa ved denne Tid bleven udstykket til de 6 Gaarde Byen nu har flere end forhen. Hvilke er nu de 8 ældste Gaarde og hvilke de 6 yngre? Svaret ligger maaske i det Hartkorn Gaardene havde ved Aaret 1718:

Katholmgaard havde	13 Tdr.	2 Skp.	1 Fdk.	1 Alb.
Steenleengaard	13	2	1	1
Korshøjgaard	13		1	
Kielstedgaard	12	1	3	2
Maglehøjgaard	9	2	1	
Skibstedgaard	12			
Hulhøjgaard	12	5	2	2
Brøndstedgaard	10		1	2
Rolandsbjerggaard	6			
Damstedgaard	6		1	
Vexølundgaard	6	7		1
Egedalgaard	6	6		1
Skjeldshøjgaard	6	3	1	1

- Nr. 28 To Skamler ved Alteret og en ved Prædikestolen.
- Nr. 29 En Ligbør og en do. Nyere.
- Nr. 30 Et Jernrækværk ved Alteret med 4 Knapper.
- Nr. 31 En Spade ved Ligfærd.
- Nr. 32 To Klokker – i Taarnet.
Inventaret forbedret med en sort Ligbør³
- Nr. 33 En Concord Bibel.
- Nr. 34. En ny Messeskjorte.
- Nr. 35 En Tinflaske, omstøbt 1757.
- Nr. 36 Et Timeglas med 4 Rum.
- Nr. 37 En lang overtrukken Skammel ved Skriftestolen, og
- Nr. 38 To gamle Træbilleder under Taarnet.

Af disse Inventariegjenstande findes endnu i Kirken: Nr. 1, Kalken, som har en ulæselig Inskription og paa Disken staar Frederik den 5tes Navnetræk; Nr. 2; Nr. 12, er uden Titelblad; Nr. 20, er uden Inskription; Nr. 21, er oppe ved Prædikestolen, med denne Paaskrift: "Denne Arem haver Frederik Grechsen Ridefoged forerit Gud og Temped til Ære 1631". Ridefoged var hvad Amtsforvalter nu er, og han har vel været paa det Kjøbenhavnske Amt, da Vigsø i hans Tid laa under dette Amt. Foran denne Lysearm er Tiimeglasset med de 4 Rum. Nr. 22, har en ulæselig Indskrift og sunes at være meget gammelt; Nr. 27, er endnu velbevaret og staar under Taarnet, og af Nr. 32 findes den store Klokke endnu.

Kirkegaarden, som 1882 er udvidet imod Nord, er net og godt vedligeholdt, med mange smukke Mindesmærker over Afdøde, som her have deres sidste jordiske Hjem. Det Mindesmærke, som især falder i Øjnene, er over afdøde Gaardejer Anders Petersen af Skjelhøjgaard; dette Gravstedes hele Skjønhed og Hygge, vidner om dens Kjærlighed til den Afdøde, som har ladet Mindesmærket sætte og freder om hans Grav.

Kirkeladen, hvori Kirketiende – hvert 30te Neg, som udtoges af Tiendes Høst, medens Hobene stod paa Stubben – opbevaredes, indtil man for noget over 200 Aar siden begyndte at bortforpagte Kirketienden, stod almindelig paa Kirkegaarden, men var allerede i Begyndelsen af forrige hundre Aar forsvunden fra Vigsø Kirke. Da Kirketiendeforpagtningen begyndte, var der jo ikke mere Brug for den, og den er vel her, som mange andre Steder, omdannet til Husmandsboliger. "Kirkegaardsladen" stod endnu i Steenløse 1695. Vigsø Kirkejord, af Hartkorn 1 Fdk. 1 Alb. Brugtes 1718 af Henrik Velding paa Edalgave for 8 Skilling aarlig.

³ Ligbøren kan de gamle vel endnu mindes at have set staa i Vaabehuset, hvor dette Menneskets sidste Befordringsmiddel havde sin Plads næsten ved alle Kirker, men ingen nu levende har set den blive brugt til sin Bestemmelse. Den bestod af to mægtige Bomme, sammenlænkede med svære Jærnkjæder, paa hvilke Liskisten hvilede, naar den bares til Graven. Det Hele var i den Grad solidt, at det vel kunde bære en 100 Lig i Kister. Ligbøren havde som alt alt i Verden sine Fordel og sine Mangler; den var solid, og fordi den var forbunden med Kjæder, bevægelig, saa at de fire Mænd, som bar den med Liget paa Skuldrene, fik Vægten lige fordelt; dens Mangel var, at den var meget sværd, og de, som bar den, skulde kunne holde godt Trit og Ligevægt. At disse Egenskaber for en og anden kunde besværliggøres af Nydelser i Lighuset, har man Exempler paa, blandt andet, da Smed i Skjelkensø Niels Andersens Konemoder, den 21de Septbr. 1793 skulde begraves paa Hjørlunde Kirkegaard, tabte Ligbærerne Liget i Brødager Krog, Kisten sloges sønder og Liget trillede af den ud i en Tørvegrav, af hvilken man maatte fiske det op og komme det i den sønderslagte Kiste, som man da maatte sammensmøre med Reb, inden Vandringen videre til Graven kunde fortsættes. Længere tilbage i Tiden var dette, efter Nutidens Begreber saa ubekvemme Befordringsredskab, en ukjendt Luxugjenstand, thi da bar 4 Mænd Ligkisten paa Skuldrene.

Skolen (s. 18)

Extraskole, som Byens første Skole kaldtes, laa til dette hundred Aars Begyndelse nord for Brøndstedgaard, imellem denne Gaard og Bygaden. Da der blev Tale om, at en offentlig Skole skulde bygges i Søsøm, stred Vigsø Bymænd for at faa den i deres By, men den 7de April 1725 blev det ved kgl. Resolution bestemt, at den skulde bygges i Sæsøm. Det Efterfølgende viser, hvor lidet imødekommende Myndighederne var imod Vigsøernes Stræben for at faa sig en Skole. En Iver for Oplysningens Fremme, som i de Tider vist ellers var ukjendt i den saa fortrykte Bondestand. Da man nu her maatte se paa, at Søsøm fik sin "kongelige" Skole, og man havde stridt forgjæves for at faa en saadan i Vigsø, saa vilde Beboerne her selv bygge sig en, men dertil maatte de søge Øvrighedens Tilladelse, - man mindes at al Jord var Fæstegods, de ejede derfor ingen Jord til at bygge paa. Det bevilgedes dem at bygge en Skole paa deres egen Bekostning, naar ingen Afkortning derved skete i Skoleholderens Løn i Søsøm. De fik altsaa Tilladelse til selv at bygge sig en Skole og selv lønne deres Lærer, men de skulde dog fremdeles bidrage til Skoleholderens Løn i Søsøm. I de trange Tider holdt det vel haardt for Vigsøerne at lønne to Lærere. Da det var bestemt at Kirkernes Lysepenge skulde komme Skolerne til gode, søgte de om at faa Vigsø Kirkes Lysepenge lagt til deres Skole, hvilket den 25de Marts 1741 blev dem adslaaet. Imidlertid trivedes Extraskolen – ja en privat Skole den Gang kunde i Sandhed kaldes extra – maaske ligesaa godt som den kongelige i Søsøm, og var i uafbrudt Virksomhed indtil den nedlagdes, efter at den nuværende offentlige Skole traadte i dens Sted. Dens første Lærer var **Lars Knudsen**, hvis Kone, **Birte Kirstine**, ofte nævnes i Kirkebogen, som holdende Børn over Daaben; deres Børn vare

- **Anne Kirstine** og **Karen**, født 1721 og
- **Knud**, født 1723.

I Juni 1746 blev Lars Knudsen Skoleholder i Steenløse efter Bendt Lorensen, som blev Degn i Glostrup, men døde allerede Aaret efter, 55 Aar gammel. **Thomas Viingaard** blev hans Eftermand i Vigsø, ligesom han den 17de Maj 1747 efterfulgte ham i Steenløse Skolekald. **Hans Nielsen** nævnes som Skoleholder i Vigsø 1754, og synes at være kommen til Kaldet her efter Viingaard; hans Kone, **Anne Margrethe Nielsdatter**, døde som Enke i Steenløse 1764. Af deres Børn nævnes:

- **Peter**, født 1737
- **Kirsten**, født 1742 og i Decbr. 1764 gift med Ungkarl **Jens Hansen**, som fik sin Faders, Hans Jensens Gaard i Steenløse.

Poul Bendsen er nok kommen til Vigsø Skolekald efter Hans Nielsen; han døde i det i Decbr. 1777, 66 Aar gammel og efterfuldtes af **Isak Petersen**. Dennes Børn vare:

- **Gundel**, f.d.4.Marts 1779,
- **Peter**, født i Febr. 1781,
- **Gjertrud**, født i Februar 1785.

1787 var han bleven befordret til Søsøm Skole og her fødtes den 11. Novbr. S.A.

- **Gunild**.

Han døde den 11te Novbr. 1789, 56 Aar gammel, og i Januar 1790 fødte hans Enke Sønnen

- **Isak**.

Efter Isak Petersen blev **Erik Olsen** Skoleholder i Vigsø. Han synes at have været en Søn af Husmand Ole Eriksen i Steenløse og havde en Datter

- **Margrethe**, som var født 1770;

Hans Kone, **Ane Marie**, døde i Aug. 1797; samtidig maa Erik Olsen være bleven entlediget, da han ved sin Død, i Oktbr. S.A., 61 Aar gammel, kaldes den forrige Skoleholder. **Jeppe Jensen Hesselbæk** blev hans Eftermand og viedes den 30te Maj 1800 til Jofru **Inger Steenstrup** – en Datter af eller Søster til Søren Steenstrup i Steenløse og Søster til Karen og Maren Steenstrup. I Begyndelsen af Hesselbæks Lærervirksomhed i Vigsø byggedes Byens nuværende offentlige Skole, som da toges i Brug. Den gamle Extraskole nedlagdes og Pladsen, den har ligget paa, tilhører nu *Brøndstedgaards* Ejer, som paa den har sin Have. Hesselbæk var født 1771 i Fjeldsted i Fyen, udgaet fra Blaagaards- senere Jonstrup-Seminarium

1798 og død i Vigsø Skole den 21de Septbr. 1850; hans Kone **Inger** Steenstrup, døde den 26de April 1851, 81 Aar gammel. Deres Børn vare:

- **Inger Catrine Dorteia**, født d.2. April 1801 og den 27de August 1824 gift med Bogbinder i Kjøbenhavn **Mathias Friis**, og
- **Birgitte Sofie**, født den 7de Aug. 1803 og den 5te Maj 1825 gift med Skolelærer i Vadsingerød L. **Andersen**.

Han fulgte i Embedet af **Christian Peter Søborg**, født i Kjøbenhavn den 1ste Juli 1805, død den 13de Maj 1877 og Søn af Kong Frederik den sjettes Livrideknægt. Søborgs Kone, **Ane Jensine Torp**, født den 4de Maj 1810,, lever endnu. Den nuværende Lærer, Søborgs Efterfølger i embedet, **Vilhelm Gehl Kristensen**, født den 22de Juli 1855, udgaaet fra Jonstrup Seminarium 1875 med Hovedkarakteren meget delig, er kaldet til Vigsø Skole 1877 og gift med **Nikoline Augusta**, Datter af Farver Frigast i Frederikssund og født der den 13de Februar 1855. Han er en Søn af Lærer Kristensen i Oppesundby, der ved sin Virken har vundet fortjent Paaskjønnelse i Lærerstanden.

Bondens Hjem i de ældste og ældre Tider (s. 21)

Inden vi omtale Jordbrugerne og deres Gaarde i de sidste to hundrede Aar, ville vi i Tankerne kaste et Blik paa Egnens og Beboernes Tilstand, saaledes som den synes at kunne have været fra den fjerne Oldtid indtil for en tre hundrede Aar tilbage i Tiden, efter de Oplysninger man har om Landboerne og Landet i Almindelighed i dette Tidsrum. Med lidt Kjendskab til Planteverdenen, og til hvorledes i den, som i Dyreverdenen, de stærkere Exemplarer fortrænger de svagere, vil man finde det Sagn bekræftet, som siger, at hele Sjælland i Oldtiden har været bedækket med Skov, der efterhaanden som Menneskene formere sig her, maatte vige for Ilden og Øxen og give Plads for Agre og Enge. Paa mager af de smaa Øer omkring Sjælland, Fyen og Laaland var Skoven endnu eneraadende for 3 a 4 hundrede Aar siden, og de nyttedes af Konger og Herrer til Stod for Heste, som formerede sig her i stor Mangfoldighed, og var derfor en af Landets mest indbringende Udførselsartikler.

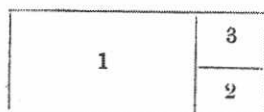
Naar vi tænker os Vigsø i sin oprindelige Størrelse som en 300 Tdr. Land, og hvis Rest, Løet Sø, nu kun er som 46 Tdr. Land stor, bugtede sig næsten helt omkring den Højslette, Byen nu ligger paa, og omkring mange skovklædte Halvøer og Holme, paa hvilke mangfoldige Dyr og Fugle har haft hjemme og af hvis Sang og Skrig Luften har gjenlydt, Søens klare Vande vrimlede af Fisk og Søfugle, med Boliger langs Kysten for Oddere, Bævere og lignende Dyr, saa har man et Landskab for sig af stor mNaturskjønhed, langt skjønnere end nu, men rigtig nok ikke saa nyttig for Mennesker, som vore frugtbare Marker og Enge med deres mange ved Skjønhed og Fylde udmærkede Husdyr. Da man først tog den Jord under Ploven, som laa bekvæmst og Boligen nærmest, saa bevarede Skoven sig længst paa bakkede og med Vand eller Moser omgivne Egne, især hvor den skjærmedes imod West- og Nordvest-Vinden. En af vore ansete Forstmænd har, ved Granskning om de sjællandske Skoves Fortid, fundet, at 1660 var en Fjerdedel, 1750 en Tiendedel og 1880 en Femogtyvendedel af Sjælland bedækket med Skov. At Skoven øst og syd for Vigsø har bevaret sig længst tyder flere Navne paa. Gaarden Vigsølunds Navn fortæller os saaledes, at her – ligesom ved Hjærlunde endnu 1560 – har været en Skov tæt ved Byen paa Skraaningens østen for Kirken og forannævnte Gaard, og det er rimeligt, at denne Skov endog er bleven fredet selv i de Tider i hvilke Skovene fik en alt andet end forstmæssig Behandling, fordi man i den har haft et Sted lige ved Byen, hvor Kvæget kunde finde Ly i Uvejre og i Foraars- og Efteraarsnætterne, da det, før Udskiftningen og længere tilbage i Tiden, gik ude den længste Tid af Aaret, ja Hestene – en lille, men stærktbygget og haardfør Race – paa et eller to Par nær, som man nødvendigt maatte holde hjemme, særlig til de mange Hoverirejser, gik endnu i forrige hundrede Aar ude hele Vinteren og maatte om Foraaret med stort Besvær opsøges og fanges til Markbrug. Gaarden Vaselund minder ogsaa om en Lund eller Skov paa en Holm, hvortil Vejen har gaaet over en Vase, ligesom hele den sydlige Del af Byens Mark, der før Udskiftningen hed Lundevang, hvor det kupperede Terræn ogsaa vidner om, at Skoven her har bevaret sig længst. Imellem Knardrup, Søsum og Vigsø laa endnu for en tre hundrede Aar siden en stor Skov, Snøde Skov kaldet, som tilhørte Knardrup Kloster, i hvilken Søsum Bymænd og flere andre, som laa under dette Kloster, aarlig havde mange Svin paa Olden. Da Borgen, som havde rejst sig i Vogsø og taget Navn efter Søen, efterhaanden havde udviklet sit Værn med Volde og Grave og med Vagtaarn, hvorfra Taarngjemmeren stadig var paa Udkig og i sin Lur varslede de i Borgen boende, saa snart nogen nærme sig denne, saa har vel her som andre lignende Steder rejst sig Hytter omkring Borgen, hvis Bomænd indenfor dens Volde kunde finde Værn imod Fjendevold. For dette Værn, de saaledes nød, blev de Borgherrens Vornede og maatte som Vederlag herfor gjøre ham Arbejde, ja var vel ogsaa hans Svende, der som Stridsmænd drog med ham i Leding; men deres Forhold til Borgherren var oprindeligt langt fra saa underordnet, bundet og byrdefuldt, som det senere blev. Deres Boliger har ved fra først at været omtrent saadanne, som endnu for en to hundrede Aar siden fandtes paa de jyske Heder: Huler i Jorden, hvorover var rejst et Tag af Grene og Ris, som udvendig dækkedes med Græs- eller Lyngtørv. Beboerne af saadanne Hytter paa Heden kaldte Jyderne for fattige Risemænd. Dog afløstes disse Boliger her meget tidlig af Bulhuse, Bjælkehuse, hvis Vægge bestod af "Aaser", - det er Bjælker lagt paa langs ovenpaa hinanden og Aabningerne imellem disse ufuldkomment tilhugne Tømmerstokke tættedes med Mos, Ler eller Komøg; i Gavlen var en liden Glug med en Lem indvendig til at aabne eller lukke, ellers

fik Stuen kun Lys fra Lyren en omtrent $\frac{1}{2}$ Alens Aabning midt i Tagrygninggen, for den kunde lukkes med en Ramme belædt med Blæreskind, Mellemgulvet af Oxen eller – det klareste – Hinden af Koens eller Faarets ufødte Foster. En Stang eller to bundet sammen, til aabne eller lukke Lyren med, hang med midt i Stuen. Den har vel været her, som i Norge, Husets hellige Midtpunkt; om den skulde enhver, som kom i Bondens Stue for at røgte et vigtigt Ærende, gribe, idet han talte, F. eks. Bejlerens Fortaler, naar han bad om Husets Datter til en Fæstemand; omkring den og Arnen førtes Liget af en død Husfælle tre Gange inden det bares ud af Huset til Graven. Det Lys fra Lyrehullet var ikke saa ringe, da det kom obenfra, men gav dog langt fra saa rigelig Lys i hele Stuen, som vi nu har, og i Regnvejr stod ofte en Vandpyt paa Gulvet under Lyren, fordi den, selv lukket, ikke kunde holde Regnen ude, og Arnens Ild lige under den var da vanskelig at holde brændende, ligesom Tagets forbenede Gjæster- Grise, Geder, Lam, Hunde og Katte – let kunde faa et Ben igjennem Lyrens Hinde, og det var da ikke altid man havde en anden Hinde til at bøde Skaden med. Traadte man ind i Stuen – Husets eneste Rum – var det igjennem en meget lev Dør med et højt Dørtrin; det sidste var højt for at Børn og Fæ ikke saa let kunde slippe ud af Stuen, ligesom den lille Døraabning lettede Forsvaret imod en indtrængende Fjende. Stuens Gulv var det naturlige Jordsmon og midt paa det var Arnen – Ildstedet -, en stenbelagt og stenomsat firkantet Plads. Paa den holdtes Ilden ved lige Dag og Nat, til Varme, Madlavning, Tøjtørring og til Lysning. Den fordrede meget Brændsel, særlig fordi Døren saa ofte maatte aabnes for at Luftrækket kunde drive Røgen ud igjennem Lyren. Man levede stadig i Røg eller Træk og alt i Huset blev sort af Sod, hvilket forøgede Mørket i det. Bohavet bestod af fastgjorte Bænke langs med Stuens Sidevægge, med Husbondens Bænk i Midten, nærmest Arnen (de tjente baade til Sæde og Natteleje); et Bord, ofte saa langt som Stuen, hvis tykke og klodsede Skive hvilede paa fire Ben, som vare fastgjorte i Jorden, og til det yngste Barn en Vugge af en udhuler, plump Træbul, som hang under en Bjælke nær ved Arnen, saaledes, at den kunde gynges op og ned, og saa højt, at den friede Barnet i den fra at komme i Berøring med Stuens umælende Beboere. Dette Bohave kunde i enkelte Huse være forøget med den Luxusgjendstand – en løs Bænk. Bjælkelaget havde intet Loft, da det laa saa lavt, at men ikke kunde have gaaet under et saadant. Foruden den menneskelige Husstand, var Stuen Bolig for dens tarvelige Tillæg af Kalve, Grise, Geder og Lam, samt for Hunde, Katte og Høns; disse havde Natteplads i Husets Sparreværk, hvorfor Hanebjælken endnu bærer Navn efter Hanen, denne Landmandens gamle Vækkeur og Vejrglas.

Skulde en Fremmed overnatte i Stuen og det var en hædret Gjæst, saa fik han Lov til at ligge paa Bordet, hvor han kun kunde generes af Rotter eller hvad Hønsene kunde tabe ned paa ham, men var det en ringere Gjæst eller en vildfarende, som sogte Ly for Natten, saa maatte han ligge paa Gulvet, hvor den firbenede Husstand ofte paa det ubehageligste forstyrrede hans Nattero. Husene var meget lave, ja langt tilbage i Tiden ansaa man et Hus for at være højt, naar en Mand, som stod foran det, ikke kunde se over det; det havde intet Sparreværk; men Taget hvilede paa Bjælker, liggende vandret fra Gavl til Gavl, paa disses Rygning ligesom red Taget fra Rygningen og ned til Tagskjæget, der naaede næsten lige til Jorden. Taget tækkedes med Barken af unge Træer – Næver -, som igjen bedækkedes med et Lag Jord, som ved at faa Væde fra oven og Varme fra Stuen, næsten var overgroet med frodigt Græs, hvilket i nogen Afstand gav Huset Udseende af at være en græsbegroet Høj. Denne Græsrigdom lokkede ogsaa ofte den letfodede Del af Kvæget op paa Taget. Rummet imellem Tagskjæget og Husets jælkevæg – "Udskuddet" – brugtes til at opbevare sadanne Gjenstande i, som man ikke kunde have i Stuen. Hvor det mindskede paa Skov, maatte man begynde at bygge med Lervægge og Straatage, men i det 16de hundred Aar var Flertallet af Boligerne paa Landet endnu Bulhuse. For ikke at faa Regn eller Slud ind i Stuen, naar Døren, som gik lige ud til det frie, aabnedes, medbragte Tiden den Forbedring, at men indrettede Forstue og nord for denne er lille Kammer saaledes:

Kløben eller Kleven, kløvet Stuen med et i Reglen anbragtes i

1 Arnestuen, 2 Forstuen og 3 det lille Kammer, kaldet et Navn som det maaske fik, fordi man ligesom havde Skillerrum for at skaffe sig forstuen og Kløven, hvilke to Rum Husets østlige Ende. Kløven nyttedes ikke som Bolig, men i den opbevaredes, hvad man vilde fri for Røg og Varme, som Madvarer og Kister med de bedste Klæder, Kisteklæderne, og i den var Husmoderen eneraadende. Ved at højne Væggene omkring Forstue og Kleve med et a to Lag Bjælker, kunde man lægge Loft over dem, hvilket i den blidere Aarstid var Sovested for

Husbond og Husmoder. Omtrent samtidig med dette Fremskridt kom Overgangen til Skorsten og Kakkellovn, idet Lerovne byggedes over Arnen med Aabning op mod Lyren, og Røgen skulde da endnu søge op igjennem denne. Blev Bulhuset for snævert, byggedes en Forlængelse af det til en af dets Gavle. Fæhus, Lo og Lade rejstes planhøjt hist og her i Nærheden af Bulhuset, indtil ind i det 16de hundred Aar, da man efter Herregaardenes Bygningsmaade begyndte at sammenbygge Bøndergaardene med fire Længer. Saaledes var i Almindelighed Landboligerne paa Sjælland for en tre hundrede Aar tilbage, og da Vigsø sikkert ikke har været nogen Undtagelse fra det almindelige, saa veed vi ogsaa hvorledes de omtrent har været her. Takket være Guttenberg og Luther, thi ved hins Kunst og dennes Tale og Skrift, vaktes Folket af den aandelige Døs, det saa længe havde halslumret i; hvilken Vækkelse omsider ogsaa sporedes paa de her berørte Omraader, idet man i Slutningen af det 16de og i Begyndelsen af det 17de hundred Aar gjorde Fremskridt, som betydelig forøgede Hjemmets Velvære, da man ved denne Tid begyndte at bruge Linned, Seng og Sengeklæder – i stedet for de tidligere Sovesteder i Bænkene, med Halm og andet Plantestof til Underdyne og laadne Skind til Overdyne -, Skorsten, Kakkellovn og til dels læst Bohave, sammenbyggede Gaarde, samt fik forøget Avlsredskaberne med Tromlen – Harven er en sex hundrede Aar gammel og Ploven fra den forhistoriske Tid – og fik forbedret Vogntøjet, saa at Tilstanden i Bondens Hjem med raske Skridt nærmede sig til den, de endnu levende gale iblandt os, have kjendt i deres Barndom og Ungdom. Ved at omtale hver Gaard for sig i Vigsø Sogn, anføres først det Nummer Gaarden havde efter Krigsskat-Jordebogen af 1718, derefter det Nummer – indklamret – og det Navn Gaarden fik ved Udskiftningen. Navnet er oftest taget efter den Agers Navn eller et eller andet ældre Stednavn, som Udflyttergaarden byggedes paa ved Udskiftningen, ligesom de Gaarde, som blev liggende inde i Byen, fik lignende Navne.

Nr. 1(5) Katholmgaard. (nu Ny-Rolandsbjerggaard) (s.30)

Dersom det andet bogstav i Gaardens Navn i Tidernes Løb er forandret fra et e til et a, hvilket jo kunde tænkes muligt, saa har vi i dette Navn maaske Oldtidens Mandsnavn Kette, Kettes Holm; da det Terræn Byen ligger paa. Fordum næsten har været en Holm, saa har maaske en af dens føste Beboere været en ved Navn Kette, hvis Navn er bevaret paa det Sted, hvor Gaarden udflyttedes. Gaarden laa før Udskiftningen lidt nord for Kjøbmand Greibes og Smedens Boliger og var den vestligste Gaard i Byen paa den nordre Side af Bygaden. Ved Udskiftningen bleve to af dens Længer staaende, som staa der endnu. 1718 havde Gaarden 13 Tdr. 2 Skpr. 1 Fjdk. 1 Alb. Hartk., 53 Fag Hus, som var brøsthølden for 4 Rd.; dens Besætning var 6 Heste, 2 Stude, 3 Køer, 3 Ungkvæg og 8 Faar; dens aarlige Udsæd var 10 Tdr. Rug, 14 Tdr. Byg og 8 Tdr. Havre. Man saaede Ærter og nogen Blandsæd og hver By havde almindelig en Hørhave udenfor Fællesmarken, hvori alle Bymændene hver havde sit Stykke med Hør og Hamp, hvilken sidste dyrkedes lige saa meget, ja maaskemere end Hørren, da Hampelærred var meget i Brug i de Tider. Da Rug, Byg og Havre var Skatte Korn - ydedes i Landgilde, Tiende og Dommerkorn m.m. - saa omtales i Skattebogen ikke andre Afgrøder end disse. Gaarden havde Græsning til 6 Heste og 4 Køer, dens aarlige Høslæt gav 3 Læs godt og 15 Læs slet Hø.

Den første Fæster paa Gaarden, vi træffe paa, er **Anders Jensen**, født 1678 og død som Indf. i Vigsø den 3die April 1738, hans Kone **Anne**, hans Datter **Else**, født 1727.

1730 fæstede **Andres Stephensen** Gaarden efter **Anders Jensen**. Om han gav nogen Indfæstning eller modtog Besætning og Avlsredskaber tier Fæsteprotokollen med.

Han havde med sin Kone **Anne** Børnene:

- Kirsten**, født 1735 og den 28de Oktober 1764 gift med **Annexbonden Rasmus Michelsen**;
- Elsenet**, født den 6te Juli 1738;
- Stephen**, født den 7de August 1740;
- Ole**, født den 6te Januar 1743 - her kaldes Faderen forh. Gmd. Og 1746 Husmand - og
- Peter**, født den 28de Aug. 1746.

A. Stephensens Kone, som var født 1703, døde i Januar 1776 og hendes Mand omtales ikke senere.

Søren Mogensen, født 1705, død i April 1763, blev som Ungkarl den 10de Juni 1736 gift med **Sidse Nielsdatter**, som var født i 1716 og døde den 24de Januar 1745. Han var ved sit Giftermaal kommen til Gaarden, som han i de første Aar havde i Fællesskab med **Andres Stephensen**, senere havde han den alene til sin Død. Før Udskiftningen finder man ofte, at to Mænd havde en Gaard i Fællig, især Brødre, Fader og Søn eller Svogre. Fæstesteder blev som bekjendt ikke udstykkede, derfor finder man i Gaarde som i Huse ofte to Familier, men sjældent flere.

Søren Mogensens og **Sidse Nielsdatters** Børn:

1. Mogens, født 1736, død den 1ste Januar 1739,
2. Kirsten, født d. 8de Septbr. 1737, død 3die Decb. 1738,
3. **Kirsten**, født 23de Novbr. 1738,
4. en dødfødt 1740,
5. Anders, født i Decbr. 1741, død 1ste April 1744,
6. en dødfødt, 25de Novbr. 1742,
7. **Anders**, født 22 Decb. 1743.

Den 2. Juli 1745 blev **Søren Mogensen** anden Gang gift med Gmd. paa *Egedalgaard* i Vigsø, gamle **Hans Hansens** Datter **Sidse Hansdatter**, Søster til Gmd. **Knud Hansen** den ældre paa *Vigsølundgaard*.

Deres Børn:

8. Mogens, født den 1ste Januar 1746, død den 27. Marts s.A.,
9. **Sidse**, født den 11. Februar 1747,

10. **Peter**, født den 25de Febr. 1748,
11. **Mads**, født den 21de Septbr. 1749, død s.A.,
12. **Mogens**, født den 16de August 1750. Han blev nok den første Underfoged i Søsum.
13. **Anders**, født den 25de Januar 1752,
14. **Kirsten**, født den 6te April 1755, disse to - 13 og 14 - døde begge den 7de Februar 1756,
15. **Hans**, født 1756,
16. **Anders**, født den 21de Novbr. 1757,
17. **Søren**, født i Juni 1759 - blev sin Stedfaders Eftermand paa Gaarden,
18. **Jens**, født i Jan. 1761 og
19. **Mette**, født d. 18. Septbr. 1762.

Uagtet **Søren Mogensen** blev Fader til 19 Børn, synes han dog, i de for Landboerne saa trange Tider, at have holdt sig godt ved Gaarden. Ved hans Døds Anmeldelse i Kirkebogen kalder Præsten ham "den gode salig Mand", et sjældent godt Skudsmaal i denne Bog.

Hans Enke, **Sidse Hansdatter**, blev i Decbr. 1763 - s.A. **Søren Mogensen** døde i April - gift med **Mads Andersen**, som fik Gaarden med hende. Han var Søn af Gaardmand gamle **Anders Madsen** i Steenløse og Broder til Gmd. **Poul Andersen** paa *Korshøjgaard* i Vigsø, var født 1736 og døde her paa Gaarden, uden som det synes at have efterladt sig Livsarvinger, den 28de Febr. 1800. Hans Stedsøn, **Søren Sørensen** - død som Afbg. i Vigsø den 2de April 1830 - fik Gaarden nogle Aar efter, at han den 26de Oktober 1792, var bleven gift med **Elisabeth Jørgensdatter** af Vigsø, Gmd. **Jørgen Madsens** Datter i Søsum.

Deres Børn:

- Elsebet**, født den 27de Januar 1793;
- Anders**, født den 6te November 1794, den 28de Januar 1825 gift med Husm. **Niels Jensens** Datter **Karen**;
- Sidse**, født den 27. November 1796, d. 31te Oktbr. 1820 gift med Ungkarl **Thor Hansen** fra Sørup.

Søren Sørensens Kone, **Elisabeth** døde i Barnsnød den 27de Septbr. 1798, 31 Aar gammel, og han, den 21de Novbr. S.A., efter Kongebrev - naar det skulde være rigtigt fornemt ved et Bryllup, saa løste man Kongebrev - igjen gift med sin afdøde Kones Søster, Pige **Pernille Jørgensdatter**.

Ved hende blev han Fader til:

- Mads**, født den 3. Maj 1800, d. 9. Novbr. 1827 gift med **Kirsten Larsdatter**, Afbg. **Lars Mogensens** Steddatter og fik nok hendes Stedfaders Afbyggersted;
- Lisbet**, født den 7de November 1802, i Maj 1829 gift med Ungkarl **Svend Larsen**.

1804 købte **Niels Larsen** paa *Vaselundgaard* denne Gaard, udparcellerede dens Tillingende indtil 3 ½ Td. Hartkorn og sogte denne Hovedparcel med Bygningerne til sin Broder, **Peter Larsen**, og **Søren Sørensen** blev Afbg.

s.34

Peter Larsen ejede først en Gaard i Græse, som han sogte inden han - 1806 eller 1807 - købte denne Gaard.

Hans Børn, af hvilke de fire ældste fødtes i Græse:

- Margrete**, født 1798,
- Bodil**, født 1800, den 30de Marts 1830 gift med Ungkarl **Morten Rasmussen** i Oppesundby;
- Lars** -Faderens Eftermand paa Gaarden- født 1803;
- Karen Marie**, født 1806, d. 14 Decbr. 1833 gift med Ungkarl **Jens Nielsen** i Søsum.;
- Kirsten**, født i Vigsø d. 30te Decbr. 1808.

For **Lars Petersen** blev Gaarden solgt 1867 og han døde i smaa Kaar 1874. Gaardejer, Sognefoged og D.R. **Rasmus Olsen** paa *Rolandsbjerggaard* købte den og overlod dens Tilliggende, hvis Bygningerne nedbrødes og bortførtes, tilligemed Jord fra sin iboende Gaard, til sin Søn - Faderes

Eftermand som Sognefoged - **Ole Rasmussen**, som paa dette store Areal - 1862-1867 - har bygget sig en smuk og vel indrettet Gaard, vestligt for Byen og Nord for Landevejen, kaldet Ny-Rolandsbjerg. Han var først gift med **Maren**, Datter af Gaardejer **Anders Petersen** paa *Skjelhøjgaard* i Vigsø, som skjænkede ham 2 sønner, **Villiam** og **Alfred**; efter hendes død ægtede han, den 23de Febr. 1872, Gaardejer paa *Damgaarden* i *Sperrestrup* i Hjørlunde Sogn, **Jørgen Nielsens** Datter **Karen Marie**. Hæderlig og god, som han selv er, vandt han i hende en Ægtefælle med de samme Dyder; i deres smukke og gjæstfrie Hjem, med deres velopdragne Søønner, leve de derfor et lykkeligt Samliv.

Nr. 2 (13) Steenleengard, (s. 34)

laa før Udskiftningen nord for Bygaden, øst for *Katholmgaard* og vest for *Vaselundgaard*, med hvilken den i Fortiden var sammenbygget, saaledes at begge Gaarde tilsammen havde syv længer, og den af disse, som adskilte Gaardsrummene, var delt imellem de to Gaardes Fæstere, saaledes at hver havde det halve af den. Ved Udskiftningen flyttedes den ud paa sin tillagte Lod i Bymarkens sydvestlige Udkant; her brændte den 1818 og blev igjen opbygget af den daværende Ejer, **Ole Nielsen**. Dens nuværende Ejer, **Lars Nielsen**, har, for tredie Gang efter Udskiftningen, opbygget den, smukt og solidt, anlagt en smuk Have nord for Gaarden og givet den imod Nord og Vest en stor og frodigt voxende Læplantning. Ved 1718 bestod denne Gaards Bygninger af 40 Fag Hus, somvar brøsthøden for 5 Rd.; dens Hartkorn var da 13 Tdr. 2 Skpr. 1 Fjdk. 1 Alb.; dens Besætning bestod af 6 Heste, 2 Stude, 2 Køer, 4 Ungkvæg og 8 Faard; dens Høslæt gav aarlig 3 Læs godt og 15 Læs slet Hø.

Den første Fæster paa Gaarden man kjender var **Laurits Petersen**, som var født 1675 og døde som Indf. i Vigsø den 9de Novbr. 1738.

Hans Kone kjendes ikke, men tre af hans Børn var:

- Anders**, født 1721;
- Margrete**, født 1723, og
- Anna**, født 1729.

Hans Eftermand paa Gaarden, **Andres** eller **Anders Truelsen**, nævnes første Gang paa Gaarden den 6. Juli 1738, som Fadder til Naboens **Andres Stephensens** Datter **Elsebet** paa *Katholmgaard*. Han var født 1683 og døde den 2de Febr. 1747. Af hans Slægt kjende vi kun hans Søn **Niels**, som fødtes 1722.

Andres Hansen, som synes at have været en søn af Gmd. **Hans Andresen** paa *Kielstedgaard*, var født 1712 og døde den 30te Marts 1797 hos sin gode og kjærlige Datter, **Sidse Svend Ibsens** paa *Vaselundgaard*, hvor han henlevede sine sidste 9 Aar. Han havde allerede fæstet denne Gaard, da han, den 5te Marts 1747, fra sin Tjeneste hos Gmd. paa *Hulhøjgaard*, **Niels Olsen**, blev gift med **Anne Hansdatter**, en Datter af Gmd. gamle **Hans Hansen** paa *Egedalsgaard*, hun født 1725 og død paa *Vaselundgaard* d. 2den Februar 1792.

Deres Børn:

- Maren**, født den 23de Juni 1748, død den 20de Febr. 1756. Blandt hendes Faddere: hendes Morfader og Mormoder fra *Egedalsgaard*, Naboen fra *Katholmgaard*, **Søren Mogensen** og Barnefaderens forrige Husmand **Niels Olsen** paa Gjenbogaarden *Hulhøjgaard*.
- Hans**, født den 10de Maj 1750, holdt over Daaben af **Kirsten Ole Michelsens**, Fogedens Kone paa *Skibstedgaard*, som ved denne Tid holdt de fleste Børn, som døbt i Sognet, over Daaben. Denne **Hans Andresen** blev i Nobenber 1777 gift med Underfoged i Søsum **Mogens Sørensens** Enke, **Kirsten Andersdatter**, og blev Underfoged i Søsum.
- Sidse**, født i Aug. 1753, i Oktober 1776 gift med Enkemand og Gaardmand **Svend Ibsen** paa Nobogaarden *Vaselund*;
- Niels**, født den 26de Decbr. 1755, død 11te Marts 1756;
- Niels** født den 21de August 1758, den 3die Oktober 1783 gift med Gmd. paa *Rolandsbjerggaard* **Adser Nilausens** Steddatter, **Karen Hansdatter** og fik med hende denne Gaard;
- Mette**, født i Okt. 1762, i April 1783 gift med Gmd. i Søsum **Poul Andersens** Søn, **Jørgen Poulsen**, som fik *Søbjerggaard* der i Byen efter **Hans Hansen**.

Da alle **Andres Hansens** Børn var kommen til Gaarde, **Hans** og **Mette** i Søsum, **Sidse** og **Niels** i Vigsø, saa afstod han *Steenleengard*, til afd. Gaardmand paa *Rolandsbjerggaard*, **Peter Petersens** Søn **Jørgen Petersen**. Her skete hvad forhen ofte foregik og endnu finder sted, at naar en Søn eller Datter bliver gift ind i en Gaard, saa kommer ogsaa ofte et Barn fra denne Gaard, til den hvorfra den førstnævnte Søn eller Datter kom. Saaledes var **Andres Hansens** Søn **Niels** 1783 kommen til

Rolandsbjerggaard og nu kom en Søn derfra her til Gaarden, nemlig den forannævnte **Jørgen Petersen**, da han den 5te April 1788 blev gift med Gmd. paa *Skibstedgaard*, **Mads Andersens** Steddatter, **Ane Larsdatter**, som var født paa *Borupgaard* i Gjøløse Sogn - i Marts 1763 og døde paa denne Gaard d. 7. Jan. 1835.

Deres Børn:

- **Peter**, født den 13de Februar 1791, den 26de April 1810 gift med **Sidse Jensdatter**, Enke efter Gaardmd., paa *Kielstedgaard*, **Lars Olsen** - fra Ballerup - og fik denne Gaard med hende;
- **Lars** født den 5te Aug. 1792, den 4de Okt. 1813 gift med Underfoged og Gmd. paa *Damsteengaard* - i Jøngen - i Steenløse, *Peter Sørensens* Datter **Kirsten**;
- **Maren**, født den 2den Marts 1794, den 9de April 1816 gift med Gmd. paa *Maglehøjgaard* i Vigsø **Mads Rasmussens** Søn **Niels Madsen**, som fik den sin Faders Gaard;
- **Ane**, født den 20de Juni 1796, den 20de Juni 1816 gift med Enkemand og Gmd. paa *Toftthøjgaard* - *Toftstedhøj* - i Steenlille **Peter Rasmussen**, Søn af **Rasmus Michelsen** paa *Annexgaarden*.

Jørgen Petersen døde den 28de Juli 1797, 33 Aar gammel, og hans Enke, **Ane Larsdatter**, giftede sig igjen den 10de Oktober s.A. med forannævnte Gaardmand i Steenlille, **Peter Rasmussens** Stedsøn **Ole Nielsen**, Søn af afdøde **Niels Olsen** paa *Toftthøjgaard*, som fik *Steenleengaard* med hende. Han var født 1771. Skjønt denne hendes anden Mand kun var 8 Aar yngre end hun, saa blev hun dog nu paa en Maade sin egen Datters og Svigersøns Svigerdatter. **Ole Nielsen** døde den 13de Marts 1825 og efterlod sig en Datter, **Karen**, som fødtes den 29de Juli 1798 og den 17de Decbr., samme Aar som Faderen døde, ægtede hun **Lars Olsen**, som fik Gaarden med hende. Han var af en her paa Egnen meget udbredt Familie, søn af **Ole Hansen** paa *Langekjærgaard* i Ølstykke, Sønnesøn af Sognefoged **Hans Larsen** paa *Pudebjerggaard* i Søsum, Sønnesøns Søn af **Lars Petersen** og Sønnesøns Sønnesøn af **Peter Hansen**, begge de sidste Fæstere paa *Frøeshøjgaard* i Søsum.

Lars Olsens og **Karen Olsdatters** Børn:

- **Ole**, født d. 3. Decb. 1826, gift med sin Moders Halvbroders Datter, nemlig Ejer af *Damsteengaard* i Steenløse **Lars Jørgensens** Datter **Christiane**; disse, **Ole Larsen** og **Christiane**, fik *Maglehøjgaard*.
- **Maren**, født d. 7de Juli 1829, gift med Ungkarl **Lars Nielsen**, Søn af *Annexbonden* **Niels Larsen**, der fik Gaarden med hende.

Lars Olsens Kone **Karen** døde den 26de Oktober 1832 og d. 26de Marts 1833 giftede han sig igjen med **Maren Petersdatter**, afdøde **Peter Poulsens** Datter paa *Skibstedgaard*; hun skjænkede ham Børnene:

- **Karen**, født 3die Novbr. 1835,
- **Niels**, født den 20de Decbr. 1837, begge disse er døde, og
- **Peter**, født den 11te Aug. 1840 - se *Damstedgaard*.

Den nuværende Ejer af Gaarden, **Lars Nielsen**, giftede sig efter sin første Kones, **Maren Larsdatters** Død, med den smukke og gode **Ane Kirstine**, Datter af afdøde Ejer af *Sandbjerggaard* i Steenløse, **Nelaus Nielsen**. **Lars Nielsen** er en begavet Mand, navnlig som Taler, dog er det langt fra, at han ødsler med denne Gave.

Nr. 3 (6) Rolandsbjerggaard. (s. 39)

I dette Navn har vi ogsaa et af Oldtidens Mandsnavne. I Eventyret "Holger Danske", som skal have en historisk Baggrund, omtales Roland som en af Holger Danskes ypperste Kæmper, saa at Navnet gav en Mulighed for, at en Roland i Oldtiden har været knyttet til Vigsø paa en elleranden Maade. Gaarden ligger endnu paa sin oprindelige Plads inde i Byen, nord for Byaden og lidt sydli for Skrønten Rolandsbjerg, efter hvilken den har Navn. Den havde 1718 6 Tdr. 2 Fjdk. Hartkorn, 22 Fag godt Hus, dens esætning bestod af 6 Heste, 2 Køer, 1 Ungkvæg og 5 Faar; dens aarlige Udsæd var 5 Tdr. Rug, 6 Tdr. Byg og 3 Tdr. Havre; den havde Græsning til 3 Heste og 2 Køer; dens Høslæt gav aarlig 1 ½ Læs godt og 8 Læs slet Hø.

s. 40

Gaardens Fæstere:

Hans Jensen havde Gaarden 1718, men 1751 synes vi at finde ham boende i Værløse; han synes at have været Broder til Gmd. **Niels Jensen** i Paastrup og Gmd. **Peter Jensen** paa *Steenleengaard* - som er nedlagt og dens Jorder langt under *Højagergaard* - i Jordhøj i Slingerup Sogn og saaledes at være fra Bonderup i Udesundby Sogn. Den 2den Marts 1730 fæstede **Mads Andersen** denne Gaard efter **Hans Jensen**, med 6 Tdr. 1 Skp. Hartkorn., med 22 Fag Hus 5 Heste, 2 unge Stude, 2 Køer, og 6 Faar, samt Vogn, Plov og Harve.

Hans Børn:

- Else**, født 1727;
- Anders**, født 1729, død 1738;
- Peter**, født 1735;
- Johanne**, født i Febr. 1736 og den 21. Jan. 1762 gift med Skræder **Anders Petersen** i Vigsø. Det er maaske denne **Anders Skræder** i Vigsø, som den 12te Januar 1743 blev dømt, for ulovlig Krohold, til at betale 10 Rd. til Besætning og Forbedring af **Andres Stephensens** Gaard - *Katholmgaard*, som **A. Stephensen** dog ikke magtede at holde sig ved.

1736 finde vi **Jørgen Jensen** paa Gaarden - hans Formand, **Mads Andersen**, blev Husmand i Vigsø.

Det er maaske den samme **Jørgen Jensen**, som den 9de Septmb. 1730 fæstede den halve *Kielstedgaard*, hvilken Gaard hans Søn, Underfoged **Jens Jørgensen** senere fik.

Jørgen Jensen Børn med sin første Kone - hvis Navn eller Dødsfald ikke findes nævnt i Kirkebogen eller andre Steder - :

- Anne**, født 1725;
- Jens**, født 1727, den 11te Novbr. 1764 gift med Gmd. i Steenløse **Anders Madsens** Enkes Datter **Kirsten**;
- Karen**, født 1730, blev samme Dag som hendes Broder **Jens** havde Bryllup, viet til dennes Kones Broder, **Ole Andersen**, som fik sin Moders Gaard i Steenløse;
- Kirsten**, født 1730, den 17de Novbr. 1758 gift med **Anders Petersen**, **Ole Michelsens** Stedsøn paa *Skibstedgaard*, samme Dag ægtede hendes Stedmoder **Ane Jørgensdatter**, **Jørgen Jensens** anden Kone og efterladte Enke, **Hans Hansen**;
- Maren**, født 1736, død 1737;
- Maren**, født den 11te Febr. 1740, synes 1771 at være bleven gift fra Steenløse Præstegaard med Ungkarl **Anders Nielsen** fra Søsum, som tjente med hende i Præstegaarden;
- Ole**, født den 22de Novbr. 1744, død den 11de Febr. 1745.

Deres Fader, **Jørgen Jensen**, som var født 1688, døde den 2den Juli 1753. Da hans Enke (**Ane Jørgensdatter**), født 1725, død den 15. April 1795, som foranført, havde giftet sig med Enkemand og Gaardmand **Hans Hansen** fra *Damstedgaard*, flyttede han her til Gaarden.

Deres Børn:

- **Hans**,født i Novbr.1761;
- **Karen**, født i Maj 1763, den 3die Oktober 1783 gift med Gmd. paa *Steenleengaarden* **Andres Hansens Søn Niels**, som fik Gaarden med hende.

Unge **Hans Hansen** - gamle **Hans Hansen** havde *Egedalgaard* -, som var født i Jordhøj 1707,døde her den 9de Febr.1764 og hans Enke giftede sig , tredie Gang, med Ungkarl **Peter Petersen**, Sognefoged **Ole Michelsens** Stedsøn paa *Skibstedgaard*. Han efterlod sig kun Sønnen **Jørgen** - se *Steenleen* - , som fødtes i Decbr.1764, og tre Aar efter at have faaet Enken og Gaarden, døde Peter Petersen kun 25 Aar gammel; fjerde Gang giftede hans Enke sig, i Decbr. 1768, med sin sidst afdøde Mands Broders Stedsøn og Søn af afdøde Sognefoged **Nelaus Hansen** i Steenløse **Adser Nelausen**; dennes Moder, **Johanne Kirstine**,var Datter af Gmd. i Ganløse **Andres Langebæk**,og efter sin første Mands Død ægtede hun,den 30te Oktober 1753, **Peter Petersens** Broder, **Mads Petersen**, som da blev Sognefoged i Steenløse. Skjønt **Adser Nelausen** var den Mand **Ane Jørgensdatter** levede længst sammen med var dette Ægteskab dog barnløst, og de har vel overdraget Gaarden til **Niels Andresen**, da han som anført ægtede **Karen Hansdatter**, **Anes** Datter med sin anden Mand. **Ane** kunde nær have overlevet sin fjerde Mand; hun døde nemlig den 15de April 1795, 70 Aar,og **Adser Nelausen** den 14de Decbr. S.A., 58 Aaar gammel.

Niels Andresens og **Karens** Børn:

- **Hans**, født i Sptbr. 1784, d. 18.Juni 1806 gift med **Hans Larsens** Enke, **Ellen Knudsdatter**,og fik med hende *Egedalgaard*,
- **Nelaus**,født den 13. April 1788, den 11te Marts 1836, som Enkemand og Ejer af *Sandbjerggaard* i Steenløse, gift med Pigen **Mette Andersdatter** fra Søsum;
- **Andres**,født den 29. Aug. 1790,den 23de Oktbr. 1816 gift med **Peter Poulsens** Enke, **Maren Madsdatter**, og fik med hende *Skibstedgaard*, og
- **Jørgen**, født den 9de Marts 1784, død ung.

Den 21de Maj 1796 døde **Niels Andresen** af en nu ukjendt Sygdom, 38 Aar gl., og hans Enke giftede sig igjen, den 21de Oktober s.A. med Ungkarl **Peter Willumsen**, søn af **Willum Jørgensen**, Ejer af Bakkegaard i Sperrestrup, i Hjølunde Sogn. Ved ham blev hun moder til:

- **Ane** Margrethe, født den 28de Maj 1797, død i en ung Alder;
- **Ane Kirstine**, født den 13de Maj 1799, den 7de Juni 1822 gift med Ungkarl **Rasmus Olsen**, **Ole Rasmussens** Søn paa *Annexgaarden*, som faa Aar efter blev Ejer af Gaarden;
- **Karen**, født den 15de Septmbr. 1804, død 11 Aar gammel.

Uagtet Moderen med Lethed bragte dette Barn til Verden, lukkede Døden dog hendes Øjne, den samme Dag, som hendes lille Karen saa Lyset. Tre Maneder efter,den 14 Decbr., 1804, giftede **Peter Wilumsen** sig igjen med sin Søsters - **Sidse Willumsdatters** - Datter, **Ellen Hansdatter**, hvis Fader var den ualmindelig store **Hans Larsen**, Ejer af *Maglehøjgaard* i Skjenkelsø, i Hjølunde Sogn. Efter Egnens Skik i de Tider, varede deres Bryllupsgilde "tre hellige Dage til Ende". Brudgom og Bryllupsgæsterne fra Vigsø kjørte til *Maglehøjgaard*, hvor de blev "lænket, skjænket og fik Mad", derfra kjørte de tilligemed Bruden og hendes Gjæster til Hjølunde Kirke, hvor Fæstemanden og hans Fæstemø blev viede, fra Kirken drog hele Skaren her til Gaarden, hvor Gæde og Gammen paa det Bedste plejedes med Mad, Drikke og Dans samt anden Lystighed. Vals, Hovsa og de andre nyere Runddanser var endnu ukjendte her paa Egnen; de blev først indført og bragt i Mode af de fremmede Krigsfolk, som laa her i Tiden fra 1807 til 1814; disse fremmede indførte ogsaa den skik iblandt vor mandlige Slægt at gaa med kort afklippet Haar i Stedet for det langt nedhængende Haar, man forhen brugte. Femten Aar forundtes det kun **Peter Willumsen** at beholde sin 21aarige Brud, som skjænkede han to Børn:

- **Karen**, født den 13de Decbr.1808, død den 12 Juli s.A.;
- **Villum**, født den 13de Decbr. 1808,død den 27 Januar 1828;

Selv døde Moderen den 6te Aug. 1819, og Aaret efter at **Peter Villumsen** havde mistet sit yngste Barn **Villum** - sin Faders Navne - døde han den 11 Marts 1830, 61 Aar gammel.

Rasmus Olsen, født den 8. Novbr. 1800, blev ved sin Formands Datter Fader til:

- Andreas**, født den 13de April 1823 og er nu Gmd. i Pederstrup i Ballerup Sogn;
- Jørgen**, født den 3die Decb. 1824, død 13 Dage gammel;
- Karen**, født i Sptmb. 1827, død den 11te Marts 1829;
- Ole**, født den 28. April 1831, død den 25de Maj 1832, og
- Ole**, født den 7. Maj 1836, Ejer af Nabogaarden *Ny Rolandsbjerg*.

Deres Moder døde for faa Aar siden, og Faderen, Dannebrogsmænd og forhenv. Sognefoged **Rasmus Olsen** er nu 82 Aar gammel, bærer sin Alder livsglad og med Aands-og Legemsfriskhed, som saa faa saa højt oppe i Aarene; styrer endnu fuldt ud sin Gaards Drift og har en gammel Faders største Lykke, den at have Glæde af sine Børn. Paa sin lange Livsbane har han oplevet Landets, især Landboernes Fattigdom, efter Staatsfallitten og de ødelæggende Krige til 1814, men han har ogsaa med Flid og Dygtighed været et Led af den Kjæde, der stadig, efterhaanden som de trykkende Baand som Landmænd og Landbrug løsnedes og Frihedens Sol steg højere, har arbejdet vort Landbrug op til den betydelige Højde det nu indtager, hvorved saavel enkelt Mands, som hele Statens Velstand betydelig øgedes, ligesom han paa den hæderlige Maade, med Klogskab og Sparsomhed, har nyttet de gunstige Tidsforhold til Velsignelse for sig og sine.

Nr. 4 (7) Damstedgaard, (s. 45)

laa før Udskiftningen øst for Rolandsbjerggaard og nord for Bygaden, paa den Plads, som nu tilhører Skolen. Da Gaardene oftest fik sit Navn efter det Sted, hvorpaa eller hvorved de byggedes, da de fra Byen flyttedes ud til den Lod, som tillagdes dem ved Udskiftningen, saa er der vel eller har været, en Dam ved det Sted, hvor Gaarden ligger. Gaardens Tilstand ved 1718 var saaledes: den havde 6 Tdr. 1 Fjdk. Hartkorn; 20 Fag Hus, hvis Bygninger vare gode; dens Besætning var 5 Heste, 2 Stude, 2 Køer, 2 Ungkvæg og 6 Faar; dens aarlige Udsæd var 5 Tdr. Havre; den havde Græsning til 3 Heste og 2 Køer; dens Høavl gav aarlig 1 ½ Læs godt og 8 Læs slet Hø.

Gaardens Fæstere: **Poul Mortensen**, født 1681, død den 15de Marts 1736; hans Enke, **Karen Petersdatter**, født 1686, død den 2de Oktbr. 1758, blev den 2de Oktbr. 1739 igjen gift med Ungk. **Hans Hansen** fra *Jordhøj*; efter hendes Død ægtede han **Jørgen Jensens** Enke paa *Rolandsbjerggaard* - se denne Gaard.

Poul Mortensens Børn:

- **Anders Poulsen**, Fæster af *Vaselundgaard*, i hvis Hjem nogle af hans Søskende havde Ophold efter Faderens Død, blandt disse:
- **Elisabeth Poulsdatter**, født 1716, i Aug. 1745 gift med Ungk. **Lars Hansen** -se *Vaselundgaard*;
- **Johanne Poulsdatter**, født 1719, konfirmeret fra *Vaselundgaard* 1738, den 10de April 1748 gift med Sognefoged **Peter Andresens** Tjenestekarl, **Jens Jacobsen**, som blev Husm. i Vigsø;
- **Margrethe**, født 1725, konfirmeret 1744 fra sin Stedfaders Hjem her paa Gaarden og død d. 25de Juni 1750.

Efter at unge **Hans Hansen** 1758 flyttede herfra til *Rolandsbjerggaard*, kjendes ingen senere Fæstere af denne Gaard, og den første Ejer vi træffe paa er **Christen Petersen**. Han var nok en Søn af Smed **Peter Hansen** i Søsøm og født den 4de Juli 1751, død i April 1809. Den 15de Oktober 1797 ægtede han Gaardejer i Søsøm **Peter Nielsens** Datter, Pige **Karen Nielsdatter**, født 1774 og død den 5te Juni 1836.

Deres Børn være:

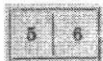
- **Marie**, født den 19de Juni 1798, den 25de Maj 1823 gift med Ungk. **Christen Larsen**, en Søn af Gmd. paa *Tornhøjgaard* i Søsøm **Lars Jørgensen**;
- **Else**, født d. 13de Juli 1800, den 15de Novbr. 1829 gift med Enke- og Husm. **Ole Olsen** i Steenløse, 56 Aar;
- **Ane**, født den 3die April 1803, den 8de Novbr. 1825 gift med Stedfaderes Tjenestekarl **Jens Andersen**;
- **Inger**, født den 19de Juli 1809, den 11te Marts 1831 gift med Ungkarl **Christen Hansen**, Søn af **Hans Christensen** paa *Tungegaard* (Lungegaard) i Skjenkelsø i Hjørlande Sogn, og født der den 8de Marts 1807, som fik Gaarden med hende, solgte den 1836 til **N. Olsen** paa *Rolandbjerggaard* og fik sig en Gaard i Jyllinge.

N. Olsen solgte den igjen Aaret efter til **Henrik Møinichen**, som først havde været gift med Gmd. af Borupgaard i Giørlose Sogn **Niels Rasmussens** Datter **Kirsten**. Efter hendes Død ægtede han den 23de Sept. 1834 forannævnte **N. Olsens** Søster **Maren Olsdatter**. **Henrik Møinichen** havde forhen haft *Strøllille Mølle* i Forpagtning og ejet en Gaard i Tuelstrup i Alsunderup Sogn, inden han fik denne Gaard; Gmd. **Lars Olsens** Søn paa *Steenleengaard*, **Peter Larsen**, som ægtede **Møinichens** Datter **Kirsten**, fik Gaarden med hende; han døde i sit 41de Aar, 1881, og hans Enke solgte Gaarden Aaret efter til Gmd. Amdsraadsmedlem og folkethingsmand **Peter Petersen** i Oppesundby og Ejer af Skovgaard i Hjørlande, Musiker og Sognefoged **Anders Jacobsen**, som købte den til deres Børn **Peter Petersen** og **Karen Jacobsen**.

Nr.5 (8) Korshøjgaard (s. 47)

Ligger østligt i Bymarken, øst for *Damstedgaard*; dens Navn viser hen til en Korshøj, et ophøjet Sted eller en hedensk Gravhøj ved den alfare Vej, oftest ved en Korsvej, hvorpaa i de katholske Tider stod et Trækors, for hvilket de troende Katholiker gjorde Korsets Tegn, ja velendog Knøfald, naar de drog forbydet. Navnet oplyser od da om, at Vejen her ad Sørup til har været, omtrent hvor den nu er, i de sidste fir hundrede Aar, og maaske meget længere.

Før Udskifningen laa Gaarden vest for, og var sammenbygget med *Vigsølundgaard*, saaledes at begge Gaarde havde 7 Længer.

Den midterste -7de - Længe fandtes længere tilbage i Tiden, før Udskifningen, i Almindelig-

hed ikke, men i dens Sted var kun et Risgjærde til Skillerum imellem Gaardenes Gaardsrum. Gaarden havde ved 1718: 13 Tdr. 1 Fjdk. Hartkorn, 44 Fag godt Hus; dens Besætning bestod af 6 Heste, 3 Køer, 4 Ungkvæg og 10 Faar; dens Udsæd var aarlig 10 Tdr. Rug, 14 Tdr. Byg og 8 Tdr. Havre; den havde Græsning til 6 Heste og 4 Køer; dens Høslæt gav aarlig 3 Læs godt og 15 Læs slet Hø.

Gaardens Fæstere:

Peter Andersen. Vi finde ham paa Gaarden 1704, 1727 blev han gift med Pige **Maren Jensdatter** i Slagslunde og synes at være flyttet til Gundsømagle, da **Bent Poulsen**, den 2den Marts 1730, fæstede Gaarden med det foranførte Hartkorn og Antal Fag Hus. Det oplyses ikke om han gav noget i Indfæstning. Han var født 1706 og døde 1746, og synes at være Søn af Sognefoged **Poul Bentsen** i Uggeløse, som i Septbr. 1703 blev gift med **Karen Hansdatter**. **Bent Poulsen** blev Fader til:

- Peter**, født 1734
- Kirsten**, født 1739
- Poul**, født den 10de Juni 1742 og
- Karen**, født den 15de Aug. 1745

Eftermand her paa Gaarden blev **Poul Andersen**, født 1723, død den 6te Septmbr. 1799, Søn af Gmd. gamle **Anders Madsen** i Steenløse, Broder til gamle **Mads** paa *Katholm* og til **Ole Andersen** paa Fædrengaarden i Steenløse. Den 13. Aug. 1754 blev **Poul Andersen** gift med **Else Petersdatter**, født 1735, død den 18. Septbr. 1808.

Deres Børn:

- Kirsten**, født den 7de Febr. 1756, den 21de Oktbr. 1792 gift med Grd.- og Enkemand Michel Andresen eller Andersen paa *Vejgaard* i Søsum;
- Peter**, født 1764,

havde 1802 faaet Skjøde paa Gaarden, hvis sidste Fæster og første Ejer hans Fader var, men da han i Juni 1804 blev gift med Sognefoged **Mads Andersens** Datter **Maren** paa Skibstedgaard og fik denne Gaard med hende, solgte han, **Peter Poulsen**, denne Gaard til en Søn af forhenv. Sognefoged og Gmd. paa *Skibstedgaard*, **Peter Larsen**, som havde den en kort Tid tilligemed *Katholmgaard*, da han igjen solgte den til **Jens Jacobsen**.

- Maren Poulsdatter**, født i Decbr. 1774, den 31te Januar 1798 gift med Ejer af *Møllehøjgaard* i Søsum, **Ole Hansen**.

Jens Jacobsen var Søn af Skovfoged i Salagslunde Skovhus - *Helledehus* -, **Jacob Larsen**, som døde her hos sin Søn den 7de Maj 1841, 84 Aar gammel. **Jens Jacobsen** var først gift med **Ellen Poulsdatter** fra Bastrup; efter hendes Død ægtede han Ejer af *Katholmgaard* i Knardrup **Peter Christensens** Datter **Marie Petersdatter**, som har overlevet sin Mand og nu er Ejerinde af Gaarden.

Nr.6 (1) Vigsølund (s. 49)

ligger, hvor den laa før Udskiftningen, syd for Kirken, øst for Annexgaarden og nord for Skolen. Den havde ved 1718 Hartkorn 6 Tdr. 7 Skpr. 1 Alb.; 31 Fag Hus, som var brøsthøden for 4 Rd.; dens Besætning bestod af 6 Heste 2 Køer og 8 Faar; dens aarlige Udsæd var 5 Tdr. Rug, 7 Tdr. Byg og 4 Tdr. Havre; den havde Græsning til 3 Heste og 2 Køer; den aarlige Høslæt kunde give 1½ Læs godt og 8 Læs slet Hø.

Gaardens Fæstere:

Anders Jensen havde Gaarden 1718, men var død uden 1736; hans Enke havde endnu Gaarden den 12te Novbr. 1752, da hendes Datter **Anne**, født 1726, ægtede Moderens Tjenestekarl **Lars Olsen**; hendes Søn, som var født 1724, blev d. 6. April 1753 gift med **Maren Andersdatter** fra Gandløse. Her tabte vi Oplysninger om, hvem der havde Gaarden indtil vi træffe **Knud Hansen den Første** paa den som Ejer. Han var en Tvillingsøn af Gdm. paa Egedal, gamle **Hans Hansen** den Anden, født d. 13. Marts 1761, død d. 3. Marts 1803. Efter Kongebrev og uden foregaaende Tillysning fra Prædikestolen, blev han den 1ste Novbr. 1789 viet til Pige **Johanne Poulsdatter**, Gmd. i Søsum unge **Poul Andersens** Datter - hun født den 15de Juni 1767, død den 5te Septbr. 1824. De blev Forældre til

- **Hans**, født d. 4. Oktbr. 1801, død d. 15. Novbr. s. A.; iblandt hans Faddere var: **Poul Andersens** Enke **Else**, **Poul Andersen** og **Søren Poulsen**.

Efter **Knud Hansens** Død giftede hans Enke sig allerede d. 16. Maj, samme Aar **Knud** døde, igjen med Ungk. **Hans Svendsen**, Søn af Gmd. **Svend Ibsen** paa *Vaselundgaard*, som fik Gaarden med hende.

Deres Børn:

- **Knud**, født d. 4. Marts 1804, d. 24. Novbr. 1824 gift med Pige **Karen**, **Peter Poulsens** Datter paa *Skibstedgaard*;
- **Svend**, født den 14. Juli 1805, d. 4. Juli 1828 gift med Pige **Kirsten Olsdatter**, unge **Niels Larsens** Steddatter paa *Annexgaarden* - se *Vaselundgaard* -;
- **Andres**, født d. 28. Oktbr. 1806.

Den 6. Septbr. 1824 døde som anført **Hans Svendsens** Kone **Johanne**, og d. 24. Novbr. s. A. ægtede han Gdm. paa *Skibstedgaard* **Ole Larsens** Enke, **Maren Madsdatter**, som da var 42 og han 47 Aar; han var hendes fjerde Mand og da han med hende fik *Skibstedgaard*, overlod han *Vigsølund* til sin ældste Søn **Knud Hansen den Anden**, som ægtede **Karen Olsdatter**, der var født 1804 og døde d. 22de Novbr. 1880.

Deres Børn vare:

- **Kirsten**, født den 9de Septbr. 1825;
- **Kirsten** født den 27de Maj 1827, gift med Gdm.- og Enkemand **Jørgen Larsen** i Værløse;
- **Maren**, født den 18de Marts 1830, d. 12 Juni 1857 gift med **Hans Jensen** fra Kirkeværløse, som nu har Gaarden;
- **Sidse**, født d. 8. Septbr. 1832, gift med Afbg. **Hans Hansen** i Søsum;
- **Peter**, født den 5te Febr. 1835, død som Ejer af *Egedalgaard*.

Nr.7 (11) Egedalgaard (s.51)

Navnet minder om, at her i Fortiden har været Egeskov. Før Udskifningen skal Gaarden have ligget nærmest ved og øst for Rolandsbjerggaard; nu ligger den sydvest for Byen og paa dens Lod er den lille Banke "Vigsø Holm", hvorpaa Vigsø Slot fordum, laa. 1718 havde Gaarden 6 Tdr. 7 Skpr. 1 Alb. Hartkorn; 25 Fag Hus, som var brøsthøden for 4 Rdr.; dens Besætning bestod af 6 Heste, en Ko og 5 Faar; dens aarlige Udsæd var 5 Tdr. Rug, 7 Tdr. Byg og 4 Tdr. Havre; den havde Græsning til 3 Heste og 2 Køer; dens Høslet gav aarlig 1½ Læs godt og 8 Læs slet Hø.

Gaardens fæstere vare:

Gamle Hans Hansen - unge Hans Hansen var paa *Rolandsbjerggaard* - .født 1684 og død den 21 August 1757; hans Kone Mette Nielsdatter, født 1686, død d.2. Jan. 1760. Deres Børn vare:

- Sidse, som den 2. Juli 1745 ægtede Gmd. Søren Mogensen paa *Katholmgaard*;
- Hans, født 1723, i April 1760 gift med Søren Isaksens Datter Maren i Ølstykke - Hun født 1735, død d. 11de November 1788-;
- Anne, født 1725, d. 5de Marts 1747 gift med Gmd. paa Hulhøjgaard Niels Olsens Tjenestekarl Andres Hansen, som havde fæstet *Steenleengaard*.

Ved sit Giftermaal 1760 havde sønnen **Hans Hansen**, som arvede efter sin Fader Tilnavnet "**gamle**", uagtet han nu var den "unge" Hans Hansen, fæstet Gaarden, som han vel havde styret med sin Moder til hendes Død, der jo indtraf samme År, som han fæstede Gaarden. Han og Kone Maren blev Forældre til Tvillingerne

- **Hans** og **Knud**, født d. 11. Marts 1761 og
- **Mette**, født i Oktbr. 1763, død i Juni 1769.

Det var muligen Knud Hansens Broder, den Hans Hansen, som d. 26. April 1803 blev gift med Pige Maren Jensdatter i Vigsø. Deres Fader, den gamle Hans Hansen den Anden, døde d. 10. Decbr. 1799 som forhenv. Gaardmand i Vigsø. Han var sikkert den første, som solgte sin Gaard - til Peter Andresen-, og det efterfølgende viser, at Udskifningen i Vigsø maa have fundet Sted 1782. "Ungk. og Gaardmand **Peter Andresen** er den 16. Febr. 1783 efter Kongebrev viet til Bodil Hansdatter i deres Udflyttergaard". Naar de boede i deres egen Udflyttergaard i Febr. 1783, saa kan den senest være udflyttet 1782. Hans Kone Bodil var Datter af Tingmand Hans Torsen i Søsund og født i Juni 1757, og han var Søn af Andres Poulsen paa Vasselundgaard og født d.20. Jan. 1737. Hans Børn med Bodil vare:

- **Andres**, født d. 4. Septmbr. 1785, d.2. Decbr. 1806 gift med Birte Jørgensendatter i Vigsø, hvor han blev Husmand;
- **Niels**, født d.12. Novbr. 1786, gift med en Funktionær i Prins Fersinands Staldetat og levede i gode Kaar i Kjøbenhavn;
- **Ole**, født d.10. Oktbr. 1790.

Fire Dage efter hans Fødsel døde hans Moder, og d.16. Febr. 1791 giftede P. Andresen sig igen med Ejer af Bakkegaard i Sperrestrup i Hjølunde Sogn, Villum Jørgensens Datter, Anna Villumsdatter - hendes Broder, Peter Villumsen, fik 5 Aar senere Rolandsbjerggaard-. Hun døde d. 3. Januar 1797, 38 Aar gammel, uden at efterlade sig Afkom, og hendes Mand døde som forhenv. Gaardmand den 7de Maj 1798. Efter P. Andresen fik **Hans Larsen** Gaarden (Broder til Niels Larsen paa *Vasselundgaard*) og blev i Vigsø, den 7de April 1797, gift med Ellen, Datter af Gmd. Hans Andresen i Hørup. Hun skænkede ham Børnene:

- **Lars**, født d. 18. Febr. 1798, død d.8 Marts s.Aa.

- Lars, født d.22. Juli 1799, død den 27de Oktbr. 1817;
- Hans, født d. 26. Decbr. 1802.

Hans Larsen døde den 15de Marts 1802 og den 13 Juni s.Aa. giftede hans Enke Ellen Ungkarl **Hans Nielsen**, Søn af Niels Andresen paa *Rolandbjerggaard*, som fik Gaarden med hende; hun skjænkede ham Sønnen

Hans, født den 25de Januar 1813

og døde den 28de Septbr. 1842, 70 Aar gl. Hans Nielsen skal have meget paaholdende, men var en rig Mand, jaman ansaa ham endog for den rigeste Bonde her i Amtet. Hans Søn **Hans Hansen**, som ved sin Moders død overtog Gaarden, blev den 7. Novbr. 1834 gift med *Annexbonden* Niels Larsens Datter Sidse. Deres Børn vare:

- Ellen, født den 6te Septbr. 1835;
- Karen, født den 23. Januar 1837;
- Maren, født den 20de Juni 1838;
- Lars, født den 17. April 1840.

Efter Hans Hansens Død ægtede Sidse **Lars Petersen** og efter hans kort derpaa følgende Død-1843-hans Broder, **Rasmus Petersen**. Deres tredie Broder, Anders Petersen havde mange Aar Ballerup Kro i Forpagtning. Ved sin Svigermoders, Mette Madsdatters Død, fik Rasmus Petersen *Annexgaarden*, og afstod denne Gaard til **Peter Knudsen**, Knud Hansens Søn paa *Vigsølund*, som havde ægtet Rasmus Petersens Steddatter Ellen Hansdatter. P. Knudsen var en god og livsglad Mand, men led periodisk af Tungvind og døde pludselig den 9de Marts 1878. Hans Enke har nu Gaarden, som ved Udskiftningen blev tillagt et Jordareal af 97 ½ Td. Land.

Nr. 8 (2) Kielstedgaard (s.54)

ligger i Byen, sydvest for Skolen. Den havde ved 1718 12 Tdr. 1 Skv. 3 Fjdl. 2 Alb. Hartkorn; 54 Fag Hus, som var brøsthøden for 8 Rd; en Befæstning bestaaende af 6 Heste, 3 Stude, 4 Køer; 2 Ungkvæg og 5 Faar; dens aarlige Udsæd var 10 Tdr. Rug, 14 Tdr. Byg og 8 Tdr. Havre, havde Græsning til 6 Heste og 4 Køer; dens Høslæt gav aarlig 3 Læs godt og 15 Læs slet Hø. Af Gaardens Fæstere trafte vi først **Hans Andresen**, som formedelst Sygdom afstod Gaarden til **Andres Olsen**, der fæstede den den 16de Septbr. 1720, med 35 Fag Hus, 4 Heste, 1 Stud, 2 Køer "med Brug i sin Livstid af Gaardens rette Tilliggende i By, Mark og Skov". Ingen Indfæstning gaves, og det synes som om Formanden har beholdt nogle Fag Hus og en Del af Besætningen. Andres Olsen beholdt dog dog ikke Gaarden i sin Livstid, thi allerede d. 9. Septbr. 1726 afstod han den halve Gaard til Jørgen Jensen, med Hartkorn 6 Tdr. 3 Fjdl. 2 Alb, 5 Bæster og 2 Køer, samt Vogn, Plov og Havre. Naar en Gaard skiftede Fæstere, var der ved Inventariets Aflevering tildelt tiltrædende Fæster aldrig Tale om mere end en Vogn, en Plov og en Havre. Den 2den Marts 1730 fæstede **Peter Madsen** den anden halve Gaard efter Andres Olsen, med 6 Tdr. 3 Fjdl. 2 1/2 Alb. Hartkorn, 27 Fag Hus og gav i Indfæstning 6 Rd. Denne den højeste Indfæstning af nogen Gaard i Vigsø, som Meddelelsen har fundet, viser, at Gaardens Tilstand efter de Tider maa have været meget god, hvilket ogsaa de mange Fag Hus og den store Kvægbesætning, som Gaarden havde i Hans Andersens Tid, vidne om. Samme Dag fæstede **Anders Poulsen** den anden halve Gaard efter Jørgen Jensen, som synes at være flyttet til Rolandsbjerggaard. De to sidste Fæstere vare ikke længe ved Gaarden. De har enten af egen Drift forladt den, eller hvad der er rimeligere, af Mangel paa Evne at præstere det meget, som den Gang fordredes af en Bonde, af Øvrigheden sat ud af den. Da vi nemlig den 19de Novbr. 1747 finde den forhenv. Gmd. i Vigsø Peter Madsen, nu Degnens Tjenestekarl i Steenløse, at være bleven gift med Christen Stephensen Enke i Visø, og at forhenv. Gmd. i Vigsø, nu Tømmermand og Inds. Anders Poulsen, den 3die Marts 1748 viedes til Niels Nielsens Væverpige Ingeborg Olsdatter Steenløse. Vi finde nu først igjen 1764 en Fæster paa Gaarden, og da det er en Søn af Jørgen Jensen på Rolandsbjerg, saa har maaske denne, som tidligere synes at have haft den Halve af Gaarden, og hans Eftermand Hans Hansen brugt Kielstedgaards Avling efter at dens sidste Fæstere - Peter Madsen og Anders Poulsen - forlod den. Det skete nemlig ofte, at en øde Gaards Jord i en By brugtes af en eller to af de mere velstaaende Bønder i Byen, som magtede at drive Jorden i Forbindelse med deres egen Gaards Jord og at bære de Byrder, som hvilede paa den øde Gaard. Som foranført fik Jørgen Jensens Søn, Underfoged **Jens Jørgensen**, Gaarden her efter sin Stedfaders, Gmd. paa Rolandsbjerg unge Hans Hansens Død, den 9de Febr. 1764; i Novbr. s. Aa. blev han gift med Gmd. i Steenløse Anders Madsens Enkes Datter, Kirsten Andersdatter, født den 10de Maj 1736, død den 8de Septbr. 1808. Han var nok den første Underfoged i Vigsø, da der før ham ingen Underfoged nævnes der i Byen og samtidig med ham nævnes ogsaa Underfogeder i Steenløse og Søsum. Deres Børn vare:

- **Jørgen**, født i Juni 1765, d. 7de Marts 1790 gift med **Kirsten Andersdatter** - han fik Gaarden efter Faderen;
- **Karen**, født i Novbr. 1767, d. 24. Septbr. 1789 gift med Enkemand og Ejer af Tornhøjgaard i Søsum **Lars Jørgensen**, hun døde den 5te Oktbr. 1790, og hendes Søster
- **Kirsten**, født den 29de April 1770, den 25. Novbr 1790 gift med sin forannævnte Svoger;
- **Dorte**, født i Decbr. 1772, død 6 Uger gl.;
- **Dorte**, født i Oktbr. 1774, den 22. Novbr. 1795 gift med Ejer af **Skjelhøjgaard, Lars Petersen**;
- Tvillingerne **Anders** og **Maren**, født i Sptbr. 1777
- **Maren**, født i Januar 1779 og
- **Sidse**, født i Juli 1781, den 17. Novbr. 1801 gift med sin Broders Eftermand paa Gaarden, **Ole Larsen** fra Ballerup.

Underfoged **Jens Jørgensen**, som var født 1727, døde den 20. Oktbr. 1793. Hans søn **Jørgen Jensen**, som blev Underfoged efter Faderen, blev, efter Skjøde af 28. Januar 1792, Gaardens første Ejer, og ved Udskiftningen blev der tillagt Gaarden et Jordareal af 83 1/14 Td. Land og lige med de andre Gaarde i Byen fik den 9 Tdr. 3 Skpr. 2 Fjdl. 1 5/14 Alb. Hartkorn, dens Landgildeafgift blev ogsaa, i Lighed med Byens andre Gaarde, sat til 7 Tdr. 5 Skp. af hver af de tre ædarter Rug, Byg og Havre, samt 40 Rd., alt aarligt. Jørgen Jensen døde, som det synes uden at efterlade sig Børn, den 2. August 1801 og **Ole Larsen** fra Ballerup har vel faaet Gaarden, da han som anført i Novbr. s. Aa. ægtede Formandens Søster Sidse. Han var født 1766 og døde den 21. Febr. 1811. Den 26. April s. Aa. blev hans Enke igjen gift med Gmd. paa Steenlees Jørgen Petersens Søn **Peter Jørgensen**, som da fik Gaarden. Ole Larsen efterlod sig ikke Børn, men unge Peter Jørgensen - gamle Peter Jørgensen havde Brønstedgaard - blev Fader til Kirsten, født den 6te Sptbr. 1815 og gift med Tingmand i Søsum Hans Henriksens Søn **Henrik Hansen**, som fik Gaarden med hende; deres

Søn **Lars Jørgen Henriksen**, som nu har Gaarden, var først gift med Gmd. i Knardrup, Amdsraadsmedlem **Hans Johansens** Datter **Ane Marie**; efter hendes Død ægtede han hendes Søskendebarn, Gmd. i Farum Ole Johansens Datter **Ane**.

Nr. 9 (12) Maglehøjgaard (s.58)

laa ved Udskiftningen paa det østlige Hjørne af Baunevej og den søndre Bygade. Ved Aar 1700 havde Gaarden 9 Tdr. 2 Skpr. 1 Fjdk. Hartkorn, 54 Fag Hus, som var brøsthølden for 6 Rigsdaler, en Besætning bestaaende af 6 Heste, 2 Stude, 2 Køer, 3 Ungkvæg og 4 Faar. Gaardens Udsæd var aarlig 7 Tdr. Rug, 10 Tdr. Byg, og 5 Tdr. Havre; den havde Græsning til 5 Heste og 3 Køer og dens Høslet gav 3 Læs godt og 12 Læs slet Hø. Ved denne Tid havde **Rasmus Nielsen** Gaarden i Fæste. Han var født 1665 og døde som forhen Gmd. i Vigsø den 13. August 1747; hans Kone født 1682, død i Novbr. 1762; de synes begge til deres Død at have havt Ophold paa Gaarden hos deres Søn **Niels Rasmussen**, som fik Gaarden efter Faderen, og var født 1717, død den 6. Juni 1799; den 1ste Januar 1749 ægtede han **Agnete Christiansdatter**, Søster til Annexbonden Anders Gundersens Kone. Hun døde den 26. Aug. 1750, 5 Dage efter at have bragt et dødfødt Barn til Verden. Hendes Mand gav ved hendes Jordefærd 3 Mk. til Klokkerne og 6 Rd. 2 Mk. til Præsten, hvilket i den Tid var en ualmindelig høj Betaling. Kort efter er han bleven gift med **Anne**, født 1723, død d. 21. April 1805. Hun blev Moder til til

- **Agnete**, født den 27. Decbr. 1751, konfirmeret 1766;
- **Rasmus**, født den 1. Septmbr. 1754, den 26. Maj 1778 gift med Enke **Karen Larsdatter**, Datter af Sognefoged Lars Hansen paa *Skibstedgaard*. Som Bevis for hvor bindende den Tids Trolovelse var, er, at hun her kaldes Enke, uagtet hun aldrig har været gift, men kun trolovet med Mads Petersen, som druknede i Loiet Sø - se *Skibstedgaard*. Hendes Fader, som havde Borupgaard i Borup, i Gjøløse Sogn, følte stor Uvilje over, at hans Datter giftede sig imod hans Ønske med Rasmus Nielsen, der ikke var saa velhavende en Mand som hans Datter, som han ønskede, at den burde være, der skulde overtage Borupgaard efter ham; da han nu under Tag med denne Svigersøn, overlod han ham og Datteren Borupgaard, som de skrax efter deres Bryllup flyttede til, og Lars Hansen fæstede *Skibstedgaard* efter afd. Mads Petersen og flyttede tlden. Rasmus Nielsen led dog ingen Skade ved Svigerfaderens Misfornøjelse mod ham, da Borupgaard er ualmindelig stor med meget gode Jorder. Lars, født d. 21. Aug. 1757, død d. 25. Marts 1758;
- Kirsten, født den 8. Oktbr. 1759, død i Decbr. 1770.
- **Anne**, født i Novb. 1762, d. 11te Marts 1785 gift med Gmd. paa *Annexgaarden* Rasmus Michelsens Søn **Mads Rasmussen**, som fik denne hendes Faders Gaard;
- Jens, født den 8. Novbr. 1770, død i Novbr. 1772.

Mads Rasmussen og Annes Børn:

- **Marie**, født d. 6. Aug. 1786, konfirmeret fra sin Farbroders, Peter Rasmussens Hjem, *Toftthøjgaard* i Steenlille, den 5te Decbr. 1805 gift med Ungkarl **Knud Petersen** i Vigsø, som fik Afbyggerjord fra Gaarden;
 - **Kirsten**, født den 7. Septbr. 1788, den 24. Novbr. 1812 gift med Enkemand og Husm. i Vigsø **Hans Hansen**;
 - Jens, født i Maj 1791, døde den 9. Novbr. 1795;
 - **Bente**, født den 28. April 1793, den 17. Januar 1820 gift med Smed og Ungk. **Jens Caspersen** i Gandløse;
 - **Anne**, født 1794, gift med Afbgr. **Niels Rasmussen**; efter hans Død ægtede hun den 10de Febr. 1828 Ungkarl **Jens Hansen** af Gandløse, ligesom hendes Søster Bente, efter Jens Caspersens Død, blev gift med Ungkarl og Afbgr. **Christoffer Christiansen**; deres Søster Kirsten blev ogsaa efter Hans Hansens Død, den 20 Juni 1828 gift med Ungkarl **Jens Jensen** af Steenløse.
- Deres Moder Anne var død den 25. Novbr. 1796 og den 5. Febr. 1797 havde deres Fader ægtet sin Broders, Peter Rasmussens Steddatter, **Karen Nielsdatter** - hendes Broder Ole Nielsen kom til *Steenleengaard*. Hun blev Moder til:
- **Niels Madsen**, født 5te April 1798, den 9. April 1816 - altsaa kun 18 Aar gammel - gift med sin Morbroder Ole Nielsens Steddatter, **Maren Jørgensdatter**, og fik ved denne Tid Faderens Gaard;
 - **Rasmus**, født den 1ste Decbr. 1799, gift med Afbg. Peter Larsens Enke, **Karen Christiansdatter**;
 - Jens, født den 27. Novbr. 1803, død 1806;
 - **Karen**, født den 23. Marts 1806, den 13 April 1826 gift med Ungk. und Afbgr. i Steenløse **Lars Christiansen**.

Niels Madsen blev ved Maren Fader til

- **Jørgen**, født den 29. Maj 1819, hvis Moder døde den 28de Novbr. 1826, 33 Aargl.

Niels Madsen giftede sig igjen den 28de April 1837 med Enke efter Peter Rasmussen paa *Tofthøjgaard* i Steenlille, **Ane Jørgensdatter**, og fik med hende denne Gaard, som han solgte, og da han ingen Børn havde - hans eneste Barn Jørgen var død -, overlod han Gaarden her til sin Slægtning **Ole Larsen**, Lars Olsens Søn paa *Steenleengaard*, som ægtede **Christiane**, Datter af Gmd. Lars Jørgensen paa *Damstengaard* - paa Jøngen - i Steenløse. De have begge endnu *Maglehøjgaard*.

Nr. 10(9) Skjelhøjgaard (s.61)

ligger i en Dal øst for Gravhøjen Skjeldhøj, efter hvilken Gaarden har Navn. Den laa før Udskifningen imellem *Kielsted-* og *Maglehøjgaard* eller imellem denne og *Skibstedgaard*. Gaarden havde ved forrige Aarhundrede Aars Besyndelse: 6 Tdr. 3 Skpr. 1 Fjdk. 1 Alb. Hartk.; 20 Fag Hus, som var brøsthølden for 4 Rd.; den Besætning var 5 Heste, 2 Stude, en Ko, 2 Ungkvæg og 8 Faar; dens Udsæd var aarlig 5 Tdr. Rug, 6 Tdr. Byg og 3 Tdr. Havre; den havde Græsning til 3 Heste og 2 Køer og dens Høslet gav 1 1/2 Læs godt og 8 Læs slet Hø. Fæsterne, vi tæffe paa Gaarden ved denne Tid var **Morten Rasmussen**, som var død 1720. Han synes at have været Fader til Poul Mortensen paa *Damstedgaard* og Farfader til Anders Poulsen paa *Vaselundgaard*. Den 16de Septbr. 1720 fæstede **Anders Ibsen** Gaarden efter Morten Rasmussen med dens Tilliggende i Skov, Mark og By for 2 Rd. i Indfæstning. Anders Ibsen var Fader til:

- **Peter**, født 1708, som fik Gaarden efter ham;
- **Jens**, som boede i Knardrup og
- **Morten**, født 1724.

Følgende 2 Mænd, Christoffer Andersen og Jesper Andersen, har enten ogsaa været hans sønner eller Slægtninge af hans Sønnekone, Bodil Andersdatter. Christoffer Andersen var født 1727, 1 Oktbr. 1761 gift med Karen Petersdatter i Udlejre og død som Gmd. i denne By den 4. Decbr. 1770; hans Enke, Karen Petersdatter, døde 7 Aar efter ham, 66 Aar gammel; Jesper Andersen, født i Ølstykke i Oktbr. 1737, ægtede den 24de Juni 1763 Karen Andersdatter i Ølstykke; hun døde uden at blive forløst med Tvillinger i August 1764, 33 Aar, og han døde som Gmd. paa *Gjellestensaard* i Ølstykke den 20de Juni 1805. Ved hvad Tid **Peter Andersen** fik Gaarden efter sin Fader vides ikke. Han havde den i 1756, da hans Stedsøn, Lars Petersen døde, 22 Aar gammel. Hans første Kone **Inger Nielsdatter**, døde d. 21. April 1758, 65 Aar, uden som det synes at have skjænket ham Børn. 1 Oktbr. s. Aa. viedes han til **Bodil Andersdatter** i Ølstykke, som blev Moder til

Anders, født i Maj 1759, død i Oktbr. 1761;

Maren, født i Jan. 1761, død s. Aa.

Anders, født den 3. Oktbr. 1762, død 1768.

Bodil Andersdatter døde med sit dødfødte Barn den 24de April 1764, 34 Aar, og tredje Gang giftede Peter Andersen sig i Septbr. s. Aa. med **Dorthe Petersdatter** fra Knardrup, som skjænkede ham Børnene:

- Peter, født den 3. Maj 1765, døds. Aa.
- **Anders**, født den 11te Septbr. 1768, død 1792;
- **Lars**, født i April 1772, fik Gaarden efter Faderen;
- **Knud**, født i Maj 1775, den 5te Decb. 1805 gift med Pige **Marie Madsdatter**, Gmd. paa *Magehøjgaard* i Vigsø, Mads Rasmussens Datter.

Den 10de August 1795 overdrog P. Andersen Gaarden, hvis sidste Fæster og første Ejer han var, til sin Søn **Lars Petersen**, bl. a. paa følgende Vilkaar: "saalænge jeg og min Kone Dorte Petersdatter finder os fornøjet med at være hos vor Søn, Lars Petersen, forbeholder vi os frit Hus, Værelse i Gaarden saa længe vi lever, og skal han give os fri og forsvarlig Føde og Klæder, samt Tilsyn og Pleje paa kommende Sygdomstilfælde og endelig lade os anstændig begrave, hvorimod han skal beholde det Indhave Boe og videre vi efterlader os. Derimod 3) Naar vi det forlanger skal han eller Gaardens Ejer være pligtig paa Gaardens Grund at opbygge 4 forsvarlig Fag Hus og indrette samme med alt fornødent til vores frie Bopæl så længe vi lever. Ved Udflytningen medtager vi vore Seng med Klæder, 2 Par Lagen, vore Kister med Gangklæder, en jern Kakkellovn, en Kobber Bryggekjedel, en messing Kedel, en jerngryde, et Bord, 2 Stole, nogle Øl Kar og Ballier, 2 Sække med videre vi måtte til vores Brug finde fornødent, saa og en Ko og 5 Stkr. Faar, som han friet skal foore og græsse os iblandt og ligesaa godt som hans egne. Endelig leveres os aarlig uden Betaling imellem Mikkelsdag og Juul 2 1/2 Td. Rug, 2 Tdr. Byg, 2 Tdr. Malt, et fedt Sviin af 4 Lispunds Vægt og 14 forsvarllige Læs god Tørv. Ved den enes Død bortfalder alleene af Sæden det Halve, men det øvrige vedbliver uden Afkortning saalænge en af os lever. 4) I Betragtning af han, som meldt ingen Løn har faaet, overdraget førnævnte Gaard og videre ham for 312 Rd., nemlig hans egen Arv regnet for det Halve, og til hans Broder Knud Petersen betaler han Et Hundrede Rigsdaler, giver han forsvarllige Klæder til en Seng, bestaaende af 3 Dyner, 2 Hoved Puder, 2 Trække Puder med Vaar, et Par Hør- og et Par laar-Lærreds Lagen, af Værdi ringelse 40 Rd., et Par Stude til 16 Rd., hvilket betales og leveres ham i seneste 2 Aar fra Dato, med mindre Lars Petersen forinden skulde gifte sig, da dette i saa Fald strax skal udredes; imidlertid svares af Pengene ingen Renter. Naar Knud Petersen bekommer dette skal han give Afkald og intet videre

efters fordre eller prætere." - Det øvrige af Dokumentet handler om at sikre Lars Petersen Ejendomsret til Gaarden, og er til Vitterlighed underskrevet af Mads Andersen paa Skibstedgaard og Niels Larsen paa Vasselundgaard.

Dette Dokument, som jeg er Gaardens nuværende Ejerinde megen Tak skyldig for, at det kom Vigsø Sogns Historie til Gode, oplyser os om meget fra den Tid. Der er i Undertagsbetingelserne ikke Tale om Lægehjælp for de gamle i Sygdomstilfælde; hvilket tarveligt Bohave, som det anførte, for Undertagsfolk fra en stor Gaard, og saa havde de ikke betinget dem saa meget som en Øre i Kontanter eller en ny Ko, naar den de havde blev for gammel. I en Undertagskontrakt af 21de Febr. 1789 betingede dog en gammel Gmd. i Hjølunde sig og Kone 2 Rd. aarlig. Naar vi se hen til Prisen paa Gaarden- 312 Rd. for over 82 Td. Land -, saa minder denne os om, at man endnu ikke var saa meget langt fjærnet fra den Tid, da man gjerne gav en arbejdsfør Mand en Gaard i Fæste for -Intet.

Kort efter at Lars Petersen havde modtaget Gaarden, giftede han sig den 22. Novbr. 1795 med **Dorte Jensdatter**, søster til Underfoged Jørgen Jensen paa *Kielstedgaard*; hun blev Moder til

- **Peter**, født den 26. Aug. 1798 og
- **Jens**, født den 23de Maj 1802.

Den 26de Juni 1805 døde Dorte Jensdatter og d. 2. Novbr. s.Aa. ægtede Lars Petersen Pige **Margete Larsdatter** af Vigsø, som skjænkede ham Børnene

- **Karen**, født den 23. December 1806;
- **Kirsten** født den 7. April 1810.

Efter forud at have afhændet af Gaardens Jord, solgte han den 13. Oktbr. 1815 Hovedparcellen med 5 Tdr. Hartkorn til Grdr. og Sognefoged **Hans Svendsen** i Vigsø for 465 Rd. Sølv Værdi -2 Rd. Sølv var omtrent lig 3 Rd. Sedler -, og beholdt Resten af Gaardens Tilligende med Hartkorn 2 Tdr. 2 Skp. 3 Fjdk. 4/7 Alb. Lars Petersen døde i Vigsø den 6. Decbr. 1831. Hans Svendsen tilbagekjøbte til forskellige Tider flere fra Gaarden solgte Parceller og solgte den den 6te Oktbr. 1837 med 6 Tdr. 4 Skpr. Hartkorn til sin Stedsøn **Anders Petersen** for 1000 Rd., "som er likvideret i hvad han har tilgode hos Hans Svendsen".

Anders Petersen var Søn af Peter Poulsen paa *Skibstedgaard* og født der den 21. Septbr. 1810, blev den 27de Novbr. 1838 gift med Grdr. paa *Kjærsgaard* i Ølstykke Svend Larsens Datter **Inger**, som efter sin Mands Død den 18de Decbr. 1871 i sin Enkestand styrer Gaarden med sin Søn.

Nr.11 (3) Skibstedgaard (s.66)

ligger paa sin oprindelige Plads i Byen, syd for Bygaden og vest for Banevejen. Foruden dens smukke og store Stuebygning og rummelige Ladebygninger, som opførtes 1847-1852 (får den Tid var Bygningerne tarvelige) med Stuehuset i Øst, byggedes 1867 vest for Gaarden et anseligt Gjæstgiversted med Kjøbmandsbutik, hvor den Gjæstgiver- og Handelsret drives, som har hørt til Gaarden fra Slutningen af forrige hundred Aar. Da de større Landeveje ved den Tid reguleredes og indgrøftedes, blev Landevejen fra Frederikssund til København, for at faa en mere lige Retning, lagt nord for Steenløse, hvilken By Vejen før gik igjennem; derfor blev velkroholdet, som hidtil havde været i Steenløse, men nu der var uden Nytte for de vejfarende, forlagt til Skibstedgaard, som formodentlig blev valgt til Kro i Vigsø, dels fordi den laa bekvemt som Bedested for vejfarende, og dels fordi den var og i umindelige Tider havde været Fogedgaard.

Ved Begyndelsen af Aar 1700 havde Sognefoged **Jørgen Olufsen** Gaarden; han var født 1680, blev i Juni 1709 gift med **Bodil Hansdatter** af Gandløse og døde som Indf. i Vigsø i Maj 1743; hans Kone født 1682, døde i Vigsø i Novbr. 1758; deres Søn **Ole Jørgensen** blev konfirmeret 1744 fra Gaardmand Jørgen Nielsen paa forh. Poul Hansens Gaard i Steenløse. Da Jørgen Olufsen havde Gaarden var dens Hartkorn 12 Tdr. 3 Fjdk; dens Husrum 74 Fag godt Hus - et ulige større Husrum end nogen anden Gaard havde i Byen-; dens Besætning var 8 Heste, 4 Køer, 4 Ungkvæg og 12 Faar- ogsaa den største Kvægbesætning nogen Mand havde i Visø-; den aarlige Udsæd var 10 Tdr. Rug, 14 Tdr. Byg og 8 Tdr. Havre; den havde Græsning til 6 Heste og 4 Køer; dens Høafgrøde var aarlig 3 Læs godt og 15 Læs slet Hø. Den 12te Febr. 1727 afstod Jørgen Olufsen Gaarden med det forannævnte Hartkorn til **Peter Andresen** (Peder Andreasen), uden at denne gav noget i Indfæstning. Peter Andresen, født 1686, var første Gang, i Oktbr. 1727, gift med **Maren Jensdatter** i Slagslunde, anden Gang ved 1740, ægtede han **Kirsten Madsdatter**, født 1704, Datter af Gmd. paa *Gjellestenggaard*, den tidligere Birkedommergaard i Udlejre, Mads Nielsen, søster til Sognefoged Frederik Madsen paa samme Gaard og til Sognefoged Hans Madsen i Uggeløse. Hans første Kone blev Moder til:

- **Mads Petersen**, født 1731, d. 30. Oktbr. 1753 gift med Sognefoged i Steenløse Nelaus Hansens Enke **Kirstine Andresdatter**, datter af Gmd. Andres Langebæk i Gandløse, Stamfaderen for Familien Drevitsen eller Drevsen i Gandløse; hans Slægtninge i Steenløse var Løjtnant Andres Langebæk, født 1674, og Casper Andresen Langebæk, Kromand der og født 1700. Hun døde d. 1. Juli 1757 og Mads Petersen, som blev Gmd. og Sognefoged i Steenløse efter hendes første Mand, ægtede, efter Kongebrev, i Oktbr. s.A. **Maren Jakobsdatter** i Uggeløse og døde den 29de Maj 1764.
- **Bente**, født 1733, den 29de Decbr. 1751 gift med Sognefoged **Peter Madsen** i Søsund og anden Gang, den 18. Marts 1756 gift med **Ole Andresen** i Søsund, som blev Sognefoged efter hendes første Mand;
- **Marie**, født d. 19de Maj 1737, d. 5. Novbr. 1755 gift med sin Stedfaders broder, *Annexbonden* i Vigsø **Rasmus Michelsen**;
- **Andres**, født den 3. Maj 1739, den 17de Novbr. 1758 gift med Gmd. paa *Rolandbjerg* Jørgen Jensens Datter **Kirsten**.

Peter Andresens anden Kone skænkede ham Sønnen

- **Peter**, som fødtes efter Faderens Død den 8. Marts 1742 og blev 1759 konfirmeret fra sin Broders, Sognefoged Mads Petersens Hjem i Steenløse; den 16. Septbr. 1764 gift med Gmd. paa *Rolandbjerggaard* unge Hans Hansens Enke, **Ane Jørgensdatter**, fik Gaarden med hende og blev ved dette Giftermaal sin ældre Broders Andres' Stedfader.

Peter Andresen døde som Sognefoged og Kirkeværge den 19de Oktbr. 1741. Han synes at have været fra Gundsømagle og været Brodertil Erik Andersen - Navnet Andersen og Andresen bruges i Flæng -, Sognefoged paa *Hjørlundegaard* i Hjørlunde.

Hans Enke, Kirsten Madsdatter, giftede sig igjen den 5te Oktbr. 1742 med Gmd. paa Brønstedgaard Michel Petersens Søn **Ole Michelsen**, som fik Gaarden og Fogderiet efter hendes første mand; han var født 1718 og hans moder Bodil var Datter af gl. Lars Larsen paa *Domgaard* i Sperrestrup i Hjørlunde Sogn. Han blv fader til

- **Niels**, født d. 1ste Novbr. 1745, synes den 12te Decbr. 1785 at være, efter Kongebrev, paa sin Sygeseng bleven viet til sit Næstsøskendebarn **Birte Nielsdatter**;
- Bodil, født den 2. Juni 1749, død 1762.

Sognefoged Ole Michelsen døde den 14de Januar 1777 og hans Kone Kirsten Madsdatter døde saa kort efter ham, at de blev begravet samme Dag. En **Mads Petersen**, som skulde være opfødt paa Gaarden, blev Sognefoged og fik Gaarden efter Ole Michelsen. Han blev i Aug. 1778 troløvet med Gmd. paa *Borupgaard* i Gjøløse Sogn Lars Hansens Datter **Karen**. Man begyndte at lave til deres forestaaende Bryllupsgilde,

fyrede saa raskt i Bageovnen at Luen flere Gange slog ud af den og tog ligesom Retning hen ad Løiet Sø til, men til stor Forundring for de tilstædeværende slog den hver Gang igjen tilbage ind i Ovnen uden at tænde Huset. Senere, da den store Ulykke var sket, ansaa man denne Ildens underlige Flimren som et Forvarsel om, at Løiet Sø denne Gang krævede to Ofre. Søndag den 21. Septbr., omtrent en Maaned efter sin Trolovelse, vilde Mads Petersen i en Ege ro Rytter og Husmand i Søsum Niels Hansen over Løiet til Østrup; Egen kændrede uden at blev det vaer, de druknede begge, fandtes først den anden Dags Mittag og blev jordede paa Vigsø Kirkegaard den 26de. Fæstemøens Fader **Lars Hansen** flyttede fra *Borupgaard* her til *Skibstedgaard*, hvor han blev Sognefoged efter den, som skulde have været hans Svigersøn, men døde allerede i Febr. 1723. Hans Kone, **Karen Olsdatter**, Datter af Gmd. Ole Poulsen i Gundsømagle, paa den Gaard som nu Jens Olsen har, blev født 1739, død her paa Gaarden den 5te Juli 1806. De havde 9 Børn:

- **Karen**, født 1758, gift med **Rasmus Nielsen** i Borup
- **Anne**, født 1763 - se *Steenleengaard*;
- **Ole**, født ved 1765;
- **Niels** født 1768 - *Vaselundgaard*
- **Mette Sofie**, opdraget hos Gehejmerraad, Amtmand Levezau i Frederiksborg, gift med Lectie-Hører ved Frederiksborg Skole Wolgants Søn, **Johan Samuel Wolgant**, som 1785 dimitteredes fra den nævnte Skole som Dux, blev først Præst paa Øen Føhr i Vesterhavet, senere ved sin Kones Fostersøsters, Grevinde Lerche til Lerchenborgs Protektion, kaldet til Rørby Præstekald ved Kallundborg. Hans alderstegne Datter, Fru Petersen i Vigsø, har et smukt Portræt af sin Fader, som han selv har malet.
- **Peter** - se *Korshøjgaard*;
- **Hans**, født 1774, den 7de April 1797 gift med **Ellen**, Grdr. Hans Andresens Datter i Hørup og fik *Egedalgaard*;
- **Bodil**, født 1775, den 1. Juli 1792 gift med **Anders Eriksen** i Viksø og
- **Maren**, født 1777, død 1782.

Mads Andersen, Søn af unge Anders Madsen paa *Rosenbakkegaard* - paa Jøngen - i Steenløse og Kone Elsebeth Hansdatter, Datter af Gmd. paa *Boelholmgaard* i Steenløse Hans Andersen. Han var født den 3. Oktbr. 1739, fæstede *Skibstedgaard* kort før han, efter Kongebrev den 5te Februar 1770 ægtede Formandens Enke, **Karen Olsdatter**, som skjænkede ham

- **Lars**, født i Juni 1780, død 10 Dage gammel. Blandt hans Faddere: Niels Petersen fra Gundsømagle, Ole Christoffersens Kone fra Gundsømagle, Peter Sørensen og Anders Skræders Kone i Vigsø, samt Barnets Farbroder Ole Andersen fra Kjøbenhavn, som i Septmbr. 1763 var bleven gift med Ole Olsens Enke i Steenløse;
- **Mette**, født i Juni 1804 gift med **Peter Poulsen**, Poul Andersens Søn fra *Korshøjgaard*. Han fik Gaarden efter Mads Andersen og blev Sognefoged efter ham, ligesom Mads Andersen var bleven det efter sin Formand Lars Hansen.

I Mads Andersens Tid foregik store Forandringer paa Landbrugets og Folkerettens Omraade, fremkaldt ved følgende Love: den 15de Januar 1776, om Indfødsretten; den 23. April 1781, om Fællesskabets Ophævelse, hvorved hver Gaard fik sin egen tilmaalte Lod og hver Gaards Bruger, som hidtil havde været Livsfæster, fik sin Gaard til Ejendom; den 20de Juni 1788, om Stavnsbaandets Løsning; den 25de Januar 1790, om skadelig Bands Afledning; mden 25de Marts 1791 og den 6te Decbr. 1799, om nøjere Bestemmelse af Hoveriet og den 18de Januar 1810, om Tiendevæsenet, som afskaffede den byrdefulde og for Bonden i den travle Høsttid saa fortrædelige og tidsspildende tællen Tiende paa Marken. Alle disse Bestemmelser var til Velsignelse for Agerbrugeren og hans Gjerning og gav det første Stød fremad til Landvæsenets senere saa store Udvikling. En Fordel særlig for denne Gaard, var en af Tidens Forbedringer, da den ved Landevejenes Regulering fik den Kro- og Handelsret som hidtil havde været i Steenløse. Vigsø Kro har jeg første Gang fundet nævnt i en Jordebog fra 1796. Den i forrige hundred Aar saa udbredte Smugkroforretning øvedes ogsaa i Vigsø og Omegn, hvilket følgende Dom viser. Den 16de Oktober 1752 blev, for bevist ulovlig Krohold, Sognefoged Peter Madsen og Gmd. Peter Poulsen i Søsum, Sognefoged Ole Michelsen og Annexbonden Anders Gundersen i Vigsø hver dømt til at bøde 20 Rd. til Hillerød Kjøbstad. Dette viser, at Skibstedgaard ikke var fremmed for Krohold, da den fik Rettighed til det. Mads Andersens Yngste, Kirsten, fødtes i Septbr. 1785 og døde 20 Uger gammel. Ved hendes Daab var hendes Farbroder, Ole Andersen Steen, Brændevinsbrænder i Kjøbenhavn, Fadder. Tilnavnet Steen, som han havde taget i Kjøbenhavn, var maaske en Forkortelse af hans Fødebys Navn Steenløse. Peter Poulsen har vel modtaget Gaarden, da han ægtede **Maren**, men Sognefoged blev han første efter Mads Andersens Død den 25de Novbr. 1812. Peter Poulsen blev Fader til:

- **Poul**, født den 22de Decbr. 1806, den 16. Septbr. 1837 gift med Grdr. paa *Kjærsgaard* i Ølstykke Svend Larsens Datter **Kirsten**;

- Ole, født d. 9. Maj 1808, død ung;
- **Anders**, født den 21. Septbr. 1810 - se *Skjelhøjgaard*;
- **Maren**, født den 24. Decbr. 1812.

Peter Poulsen døde d. 25. Juni 1816, og hans Enke den 25. Oktbr. s. A, igjen gift med Ejer af *Rolandsbjerggaard* Peter Willumsens Stedsøn **Andres Nielsen**. Han blev Fader til:

- **Peter**, født d. 13. Maj 1817 og
- **Niels**, født den 30te Novbr. 1818.

Den 20. Febr. 1820 døde Andres Nielsen, og Maren Madsdatter d. 31te Oktbr.s.A. paa ny gift med Ejer af *Hulhøjgaard* Lars Nielsens Søn **Ole Larsen**, som allerede døde den 25. Marts 1821. Tre dage efter hans Død fødtes hans datter

• **Elsebet**, som den 9. April 1839 ægtede Ejer af *Kjærsgaard* i Ølstykke Ungkarl **Rasmus Svendsen**. Fjerde Gang indtraadte Maren Madsdatter i Ægteskab den 24. Novbr. 1824 med Sognefoged - efter Peter Poulsen -, Lægdsmand og Ejer af *Skjelhøjgaard* **Hans Svendsen**, som fik Gaarden her med hende. Dette Ægteskab var barnløst og han døde pludselig, uden foregaaende Sygdom, den 29. Septbr. 1840. Otte Mænd paa Gaarden, den ene efter den anden, havde været Sognefogeder, men efter ham blev Rasmus Olsen paa *Rolandsbjerggaard* Sognefoged. Efter Hans Svendsen fik hans Stedsøn **Poul Petersen** Gaarden, hvis ældste Søn

Hans Poulsen, født d. 30. Oktbr. 1840, blev gift med afdøde Ejer af *Pudebjerggaard* i Søsum, **Hans Hansens Datter** og har *Birkedalgaard* i Hjørlande. **Vilhelm Nielsen**, Søn af *Annexbonden* unge Niels Larsen, ægtede efter Poul Petersens Død hans smukke og intelligente Enke, **Kirsten Svendsdatter**, og blev en omhyggelig og trofast Fader for de Børn, som hun bragte ham fra sit første Ægteskab.

Nr. 12 (14) Hulhøjgaard (s. 74)

laa før Udskiftningenæst for Brønstedgaard og var sammenbygget med denne saaleders:

14	12
----	----

nu ligger den paa den vestlige Del af Byens Mark, nord for *Steenleengaard*. Den ny Gjæstgivergaard er bygget paa dens Gaardsplads i Byen. Ved forrige Aarhundredes Begyndelse havde Gaarden 12 Tdr. 5 Skpr. 2 Fjdk. 2 Alb. Hartkorn, 50 Fag Hus paa

hvilken var Brøsthøholdenhed for 6 Rd.; dens Besætning var 6 Heste, 2 Stude, 4 Køer, 4 Ungkvæg og 10 Faar; dens aarlige Udsæd var 9 1/2 Td. Rug, 11 Tdr. Byg og 8 Tdr. Havre; dens Høslet gav aarlig 3 Læs godt og 15 Læs slet Hø. Den første Fæster. vi finder paa Gaarden, er **Ole Jensen**, født 1660, død d. 29. Juni 1740; hans Kone **Karen Nielsdatter**, født 1665, død d. 1. Decbr. 1750.

Deres Børn:

- **Anders**, født 1695, b. 18. Juni 1725 gift med **Karen Madsdatter**, Søster til Ole Michelsens Kone paa *Skibstegaard* og Enke efter Morten Larsen paa *Bygaard* i Sperrestrup i Hjølunde Sogn, hvilken Gaard han fik med hende. Hans Formand paa denne Gaard, Morten Larsen, var Broder til Michel Petersens Kone Bodil Larsdatter paa *Brønstedgaard*.
- **Niels Olsen**, født 1700, fæstede d.28. Febr. 1727 Gaarden efter Faderen og gav i Indfæstning 6 Rd. 4 Mk. og d. 19. Oktbr. 1738 ægtede han **Anne Michelsdatter**, Naboens Michel Petersens Datter paa *Brønstedgaard*.

Da han havde Gaarden over 11 Aar inden han giftede sig, saa har velhans Moder røgtet Konegjerningen paa Gaardeni denne Tid. De blev forældre til:

- **Anders**, født d. 13. Septbr. 1739, død 13 Dage gl.;
- **Ole**, født d.25. Septbr. 1740, d. 1ste Novbr. 1780 gift med Smed i Vigsø Svend Hansens Datter **Ingeborg**;
- **Karen**, født i Marts 1743, i Novbr. 1764 gift med Sognefoged og Gmd. paa *Pudegaard* i Søsum, **Hans Larsen**;
- **Bodil**, født d.27. Decbr. 1745, i Maj 1779 gift med Ungkarl og Gmd. paa *Gadagergaard* i Hjølunde, **Jørgen Nielsen**;
- **Anders**, født d.4. April 1748, død 1749;
- **Kirsten**; født den 1. Januar 1752, konfirmeret 1766;
- **Elsebeth**, født d.28. Maj 1758, i Juni 1781 gift med **Lars Nielsen** fra Ølstykke, som fik Gaarden efter hendes Fader og blev dens sidste Fæster og første Ejer.

Niels Olsen døde den 15de April 1769 og hans Enke Anne Michelsdatter den 20. April 1787, 69 Aar gl.

Lars Nielsens og Elsebeths Børn:

- **Bodil**, født i Juli 1782, d. 1. Novbr. 1799 gift med Ungkarl **Andres Petersen** fra Hjølunde;
- **Anna**, født i Oktbr. 1784;
- **Karen**, født d. 11. Marts 1787;
- **Niels**, født d. 3. Decbr. 1788;
- **Ole**, født d. 24. Marts 1791, i Novbr. 1820 fra sin Tjeneste hos gamle Niels Larsen paa *Vaselundgaard* gift med Gmd. Andres Nielsens Enke **Maren Madsdatter**, og fik *Skibstedgaard* med hende;
- **Kirsten**, født d. 20. Maj 1793;
- **Inger**, født den 20. Novbr. 1796, død 9 Uger gl.

Den 30. Decbr. s.Aa. døde hendes Mor Elsebeth, og den 28. Maj 1797 ægtede Lars Nielsen Gmd. paa *Vaselundgaard* Svend Ibsens Datter **Elisabeth**, som skjænkede ham Børnene:

- **Svend**, født d.22 April 1798, den 29. Maj 1829 gift med den 26aarige Pige **Elisabet Sørens datter**;
- **Lars**, født den 16. Juni 1799, død 2 Aar gl.;
- Tvillingerne **Anders** og **Elsebet**, født i April 1801, døde 9 Dage gl.;
- **Lars**, født den 19. Maj 1804, død 6 Uger gl.

Lars Nielsen døde ved 1806 og hans Enke Elisabeth Svendsdatter giftede sig igjen den 29. Maj 1807 med

Lars Jensen af Vigsø, som fik Gaarden med hende. Ved ham blev hun Moder til

- **Lars**, født d. 19. Decbr. 1807, død d. 9 Oktbr. 1808, og selv var hun død i Juli 1808, 29 Aar gl. Den 4de Oktbr. s.Aa. ægtede Lars Jensen sin Tjenestepige **Birte Hansdatter** af Vigsø. Hun skjænkede ham Børnene:
- **Elisabeth**, født d. 4. Maj 1809;
- **Jens**, født den 11 Aug. 1811;
- **Hans**, født d. 31. Maj 1814;

- Kristiane, født d. 10. Oktbr. 1816, død d.22.Jan. 1824; blandt hendes Faddere var Greve og Grevinde Trampe;

- **Ane Kirstine**, født d. 25. Aug.1819;

- **Kristiane**, født d. 21. Oktbr. 1824, død d.4 Decb. 1826.

Lars Jensen døde d. 9. Decbr. 1827, 46 Aar gl,og efter ham købte Hans Nielsen paa *Egedalgaard* Gaardens Areal sønden for Landevejen, som Lars Nielsen paa *Steenleengaard* nu ejer, og **Hans Jørgensen** den nordre Halvdel, Hovedparcellen med Gaardens Bygninger, som han kort efter sogte til **Peter Larsen** fra Aagerup, hvis Kone, **Maren Hansdatter** blev Moder til

- **Dorte**, født den 31 Marts 1833 og

- **Hans**, født d.9. Juli 1835.

Efter Peter Larsens død giftede hun sig med **Peter Petersen**, søn af Grdr. paa *Gjellestengaard* i Udlejre, **Peter Hansen**; denne Maren Hansdatters anden Mand har nu Gaarden.

Nr. 13 (10) Vaselund (s. 77)

En Vase eller Vadse – af at vade – var et Vand eller et Morads, som manb, for at gjøre det farbart, fyldte med Sten, Grene og Ris; Lund er gammelt Navn paa Skov. Altsaa for at komme over til den Skjov paa Højdedraget, hvor Gaarden ligger, har man maattet lave en Vase; denne Vase og Skov har givet Stedet dets Navn. Da Gaarden flyttedes ud paa det, er Stednavnet ført over paa denne. Før Udskiftningen laa Garden nord for Bygaden, imellem Steenleen- og Rolandsbjerggaard; nu er det den sydligste Gaard paa Bymarken. Ved 1718 havde Gaarden 5 Tdr. 1 Skp. 1 Fjdk. 2 Alb. Hartkorn; 16 Fag Hus, som var brøstheden for 12 Rd. Altsaa har det lidet Husrum, Gaarden havde, været faldefærdigt, da man i de Tider vurderede nyt Husrum til 1 Rd. pr. Fag. Husene var da til 4 til 8 Alen dybe, ca. 2 ½ Al. høje til Bjælkerne, med klinede Vægge uden Sidebaand og Syl, straatækte og Gavlene lavet af Staver, omflettede med Halmbaand. Hele Gaardens Besætning var 6 Heste, ingen Stude, Køer, Ungkvæg eller Faar; dens aarlige Udsæd var 4 Tdr. Rug, 5 Tdr. Byg og 4 Tdr. Havre; den havde Græsning til 3 Heste og 3 Køer; dens Høavl gav aarlig 1 Læs godt og 7 Læs slet Hø. **Anders Poulsen**, som ved denne Tid havde Gaarden, var en Søn af Poul Mortensen paa *Damstedgaard*. Hans Søstre: Johanne Poulsdatter, født 1719, konfirmeret fra hans hjem 1738 og ligeledes derfra d. 10. April 1740 gift med Sognefoged Peter Andresens Tjenestekarl Jens Jacobsen, som blev Husmand i Vigsø; Kirsten, født 1724, konfirmeret her fra Gaarden 1741; men hans ældste Søster, Elsebeth Poulsdatter, blev fra sin Stedfaders Hans Hansens Hjem – paa *Rolandsbjerggaard* - , i August 1745 gift med dennes Broder **Lars Hansen** fra Jordhøj, som da havde fæstet Gaarden. Det synes, at Anders „forsad sig“, en Benævnelse, som man brugte om den Bonde, hvis Kaar blev saa ringe, at han ikke mægtede at drive Gaarden og bære dens Byrder, og da enten selv forlod den eller ved Dom blev sat fra den. Af hans Børn kjende vi kun

- **Peter Andresen**, født d. 20. Jan-. 1737 – se Egedalgaarden.

Lars Hansens Børn:

- **Hans**, født d. 10. Juli 1746, død 11te Januar 1748;
- **Hans**, født d. 10. Novbr. 1748;
- **Karen**, født d. 5. Decbr. 1751.

Lars Hansen døde d. 28. Aug. 1762, 48 Aar gl. og hans Enke Elsebet giftede sig igjen i Decb. s. A. med Ungkarl **Svend Ibsen** fra Ølstykke, som da fik Gaarden. Hun døde, uden at efterlade sig Børn af dette Ægteskab, den 26. Marts 1776, 60 Aar gl. Han giftede sig igjen i Oktbr. s. A. med Gmd. paa „Næstgaarden“ – *Steenleen* – Andres Hansens Datter **Sidse Andresdatter**, som ved ham blev Moder til:

- **Hans Svendsen**, født i Aug. 1777 – se Vigsølund og Skibstedgaard;
- **Elsebet**, født i Juli 1779 – se Hulhøjgaard.

Svend Ibsen døde d. 11te Maj 1786, 60 Aar gl. og hans Enke Sidse giftede sig igjen den 2. Oktbr. s. A. med Ungkarl **Niels Larsen**, født paa Borupgaard i Gjørlose Sogn 1768, Søn af Sognefoged Lars Hansen, som døde paa Skibstedgaard. Niels Larsen var noget forud for sin Tid, var i det Ydre en anselig og imponerende Skikkelse, som i den da brugelige og saa klædelige Kofte, Knæbuxer, hvide Strømper og kortskaftede Støvler, tog sig helt stadselig du, naar han var i Pudset, og han var altid omhyggelig paaklædt. Han levede i en Tid, da Uroligheder rystede hele Europa, først den franske Revolution og senere Napoleon den Første epokegørende Krige. Avisernes Meddelelser herom læstes overalt her hjemme med stor Besjærlighed, og der læste diskuteredes med megen Varme; skjønt Bladliteraturen den Gang langt fra var saa udbredt som nu, da næsten hver Mand er Bladholder, var man dog kommen saa vidt i Vigsø Sogn, at man holdt en Avis – formodentlig „Statstidenden“ eller „Dagen“ – og heri var man sikkert forud for mange andre Sogne i Amtet. I Kroen samledes man af og til for af Avisen at høre Nyt fra Udlandet, Bønderne ved et Bord med Niels Larsen for Bordenden og Husmændene ved et andet, hvor de nød godt af de Drikkevarer som Bønderne gav dem. Niels Larsen oplæste da af Aviserne, og hans Oplæsning fulgts altid med Opmærksomhed; men vovede nogen at afbryde ham, eller ytre en Mening der var afvigende fra hans egen, saa kunde denne forvovne være vis paa at blive bragt til Tavshed ved Niels Larsens bidende og bydende Tilrettevisning. Han var en

myndig Mand baade ude og hjemme; var han fraværende fra Hjemmet, maatte Porten staa aaben og hans Folk være oppe til han kom hjem, selv om dette først skete sent du paa Natten. Iblandt hans Slægt og Venner maatte ingen Ægteskabspagt sluttet uden efter hans Anvisning og Vilje. En hæderlig Enke i Vigsø paadrog sig hans Unaade, da hun anden Gang giftede sig, fordi hun ikke tog den til Mand, som han havde tiltænkt hende. Han vandt en Gang 10.000 Rd. i Lotteriet, og strax kom to af disse Kommisionærer, som søger at gjøre sig Fordel af Næstens Lettroenhed eller Svaghed, du til ham og med stor Venlighed tilbød ham, imod en „lille“ Godtgjørelse, paa Stedet at udbetale ham Gevinsten, men han svarede dem: rejs I ad – Kjøbenhavn til! Jeg veed, hvor jeg kann hæve mine Penge og kann godt vente til jeg kann faa dem. Da han saa hentede sin Gevinst, lagde han paa Hjemvejen 5 Rd. ind i hver Kro han kjørte forbi, for hvilke Gjæsterne kunde gjøre sig tilgode. Han døde, uden at efterlade sig egne Børn, d. 30te April 1828. Hans gode og flittige Enke, Sidse Andresdatter, henlevede efter hans Død tre Aar paa Gaarden hos sin Sønneson Hans Svendsen, og døde meget pludselig uden foregaaende Sygdom d. 1. Juli 1831. **Hans Svendsen**, som den 4. Juli 1828 blev gift med den 19aarige **Kirsten Olsdatter**, Datter af afdøde Ole Rasmussen i *Annex-gaarden*. fik Gaarden efter Niels Larsen. Deres Børn:

- **Sidse Marie**, født d. 23. April 1833;
- **Ole**, født d. 20. Juni 1835.

Gaardens Areal er nu delt; Vilhelm Nielsen paa *Skibstedgaard* har den Del, hvorpaa den gamle Gaard ligger og paaa den anden er bygget en ny Gaard. Paa den gamle Gaard bor endnu den alderstegne, men livsfriske og venlige Kirsten Olsdatter, som den 13. August 1882 havde den Sorg at miste sin anden Mand Anders Andresen.

Nr. 14 (4) Brøndstedgård (s. 81)

ligger vestlig i Byen, syd for Bygaden og vest for den ny Gjæstgivergaard. Den havde ved forrige hundred aars Begyndelse 10 Tdr. 1 Fjdk. 2 Alb. Hartkorn; 40 Fag Hus, som var brøsthølden for 5 Rdl; dens Besætning bestod af 6 Heste, 2 Stude, 2 Køer, 3 Ungkvæg og 8 Faar; dens årlige Udsæd var 7 Tdr. Rug, 10 Tdr. Byg, og Tdr. Havre; den havde Græsning til 6 Heste og 6 Køer; dens Høslet gav 2 Læs godt og 12 Læs slet Hø.

Rasmus Olsen havde Gaarden, da han d. 24. Juni 1714 blev gift med Pige **Bodil Larsdatter**, som var født i *Damgaarden* i Sperrestrup, i Hjørunde Sogn, den 11. Oktbr. 1691, hvilken Gaard hendes Fader Lars Larsen havde fæstet 1690. Rasmus Olsen er død ved Aaret 1716, uden at have efterladt sig Børn, og Bodil kort efter gift med **Michel Petersen**, som var lige gammel med hende. Hun skænkede ham Børnene:

- **Anne**, født 1718, d. 19. Oktbr. 1738 gift med Gmd. paa *Hulhøjgaard* **Niels Olsen**;
- **Ole**, født 1718 - se *Skibstedgaard*;
- **Karen**, født 1720, d. 30 Juni 1737 gift m. **Lars Andersen** (gamle Lars), Gmd. paa *Sellystgaard* i Hjørunde;
- **Rasmus**, født i August 1723 - se *Annexgaarden*;
- **Elsebet**, født 1725, den 16. Oktbr. 1744 gift med Enkemand med 5 Børn Gmd. **Peter Andersen** - forannævnte gl-Lars broder - paa *Vester Paastrup* i Hjørunde Sogn;
- Lars, født i Marts 1730, død den 12. Septbr. 1746.

Den 4de August 1745 døde Michel Petersens Kone Bodil Larsdatter; kort efter er han igjen bleven gift med **Ane Hansdatter**. Ved hende blev han Fader til

- Peter, født den 28. August 1746, død 1 Aar gl.
- **Bodil**, født den 2 Decbr. 1748, den 13. Febr. 1771 gift med Enkemand, Lægdsmand, Sognefoged og Gmd. paa *Jættehøjgaard* i Jordhøj i Slingerup Sogn **Niels Poulsen**;
- Peter, født den 25. Juni 1751, død 5 Aar gl.;
- **Peter**, født den 17 Marts 1757.

Mikkel Pedersen: Fæster gården i 1716, ifølge jordebogen 1718 hørte gården under kronen og havde matrikel nr. 14 med et hartkorn på 10 tdr. 1 fjdk. 2 alb. Der var 40 fag huse og en besætning på seks heste, to stude, to køer, tre ungnød (det betyder ungvæg) og otte får, medens den årlige udsæd var på 7 tdr. rug, 10 tdr. byg og 6 tdr. havre.

1718 er gården brøstfældig (forfalden) for 5 rdl. Mikkel Pedersen driver gården til sin død 07-1768, dvs. han har den i over 50 år. Han var 77 Aar 2 Md. gl. og Ane Hansdatter blev igjen gift i Marts 1771 med Ungkarl **Peder Jørgensen**, født i *Varmedalgaard* i Svedstrup i Ølstykke Sogn, i Januar 1747, Søn af denne Gaards Fæster Jørgen Christensen og Kone Birte Andersdatter fra *Bakkegaard* i Sperrestrup i Hjørunde Sogn og Broder til Underfoged Anders Jørgensen paa *Toftegaard* i Ølstykke, til Christen Jørgensen paa *Steensbjerggaard* i Hagerup, i Hjørunde Sogn og til Ole Jørgensen, som nok var Skovfoged i Vadsingerød. Ane Hansdatter døde, uden at have skjænket Peter Jørgensen Børn, den 30de Septbr. 1797, 75 Aar gl. og s.A. den 27. Oktbr. ægtede han **Karen Pedersdatter**, som nok var Gmd. Peter Villumsems Datter i Steenlille. Deres Børn:

- Birte, født d. 23. Septbr. 1798, død 3 Uger gl.;
- **Birte Kirstine**, født d. 17de Novbr. 1799, d. 5 Novbr. 1824 gift med Ungkarl **Jens Eilertsen** og død den 12. Novbr. 1828;
- Ane født i Juni 1801, død d. 7. Juni 1807;
- **Jørgen**, født d. 6. Febr. 1803, blev Gmd. i Assendrup, i Højelse Sogn;
- **Jens**, født d. 5 August 1804, blev Afbygger i Vigsø;
- **Anders Petersen**, født d. 19. Maj 1806, 1834 gift med Gmd. paa Toftegaard i Ølstykke Jørgen Andersens Datter **Ane**, hans Farbroders Sønnedatter, som da var 25 Aar;
- **Peter**, født d. 10. Febr. 1809

Peter Jørgensen døde som Grdr. d. 3 Decb. 1823; han blev Gaardens første Ejer, som ved Udskiftningen blev tillagt et Jordareal af 70 nTd. Land. En fra hans Tid paa Gaarden opbevaret Skattebog viser hvilke Udgifter, der hvilede paa en Gaard i Vigsø, da Gaardene var bleven til Ejendom.

Skatter og Afgifter, som skal svares for Aaret 1797:

1. Restancer fra forrige Aar... "Rd. " Sk.
2. Die ordinære Matrikuls-katter samt Familie- og Folkeskatten i Følge Forordningerne af 29. Novbr. 1746 og 24. Decb. 1760:

a. Januar Kvartal	5 -	49 1/2 -
b. April " 3	33 1/2-	
c. Juli " 4	13 1/2	
d. Oktober " 5	49 1/2	
3. Kornskatpenge, efter Frdn. af 24. Aug. 1791,		
a. den halve Del, sommed Januar Kvartal betales	5 Rd.	68 1/4 Sk.
b. den anden Del med Oktober Kvartal	5	68 1/4
4. Fourageskat, ifølge Plakat af 11 August 1797	1	10
5. 1/4 Procent Skat af laante Kapitaler, efter Fdr. af 14. Maj 1768 og 17 Maj 1773,		
a. til 11 Juni Termin	-	-
b. 11. Decbr. T.	-	-
1. Forleveret Husarfourage godtgjort:	12	8
2. For Huslodeden Nr. 13 godtgj.	3	-
6. Paabudet til Erstatning af Landsoldaternes Douceur, efter Fdr. af 13. Aug. 1791	4	48
a. af Hartkornet	2	16
1. den halve Delsom med Januar Kvartal bør erlægges		76
2. den anden Del m. Okt. Kvartal		76
7. Udgiften til Marschpengenes Erstatning ifølge Plakat af 6te Juni 1797		47 1/2
8. Udgiften til Kammerleje for Munderingsforternes Bevaring		20
9. Afgift til en Lærlings Underholdning ved Veterinærskolen		1
10. Doktor-og Kirurgieskat	3	
11. Delinkvent-Omkostninger		
12. Vej- og Broomkstninger		
13. Brandhjælpsspenge		
14. Extraskat		
15. Landgilde-Penge	6	29
16. Tiendepenge	7	85
17. Hoveripenge	14	17 1/2
18. Sygehus-Penge		10
19. Stempel-Penge		10
20. Af et Stykke Gadejord-maaske det Extraskolen laa paa- og en Plads - vel Hulhøjgaards Plads eller en del Af den		72

Beløbet er ikke opsummeret

1798 var Korn, Kvæg- og Smaaredstienden til Præsten i Steenløse, af Brønstedgaard 15 Rd. 3 Mark.

Anders Petersen, som fik Gaarden efter Faderen, efterlod sig Børnene

• **Peter Andersen**, som bor i Hosterkjøbog

• **Jørgen Andersen**,
og døde d. 6 Juni 1879.

Jørgen Andersen blev Faderens Eftermand paa Gaarden, Ejer den endnu og er gift med Grdr. i Uggeløse
Niels Nielsens Datter **Inger**.

Nr.15. Annexgaarden. (s.85)

Steenløse præsts Annexgaard kaldtes den efter Reformationen; før den Tid var den Præstegaard, da hvert Sogn i Papostertiden havde sin egen Præst; nu er dens Navn *Annexgaarden*. 1718 havde den 17 Tdr. Hartkorn og dens Fæster ved denne Tid var **Niels Joensen** til 1728, efter ham havde **Salomon Andersen** Gaarden, men var kommen fra den inden han døde den 16. Juli 1741, 39 Aar gl. Hans Kone **Kirsten Hansdatter** synes at være bleven paa Gaarden indtil hun igjen d. 1. Januar 1742 blev gift med Niels Andersen, som var til Huse hos Gmd. Peter Andersen paa *Korshøjgaard* og var en søn af Anders Skræder i Stenløse. Den 10de Juni 1742 finde vi **Anders Gundersen** som Fæster paa Gaarden; hans første Kone **Margrete Jendatter**, som var født i Valby, døde den 14. Marts 1743, efter et dødfødt Pigebarn, 23 Aar gl.; kort efter er han igjen bleven gift med **Ane Marie**, som blev Moder til:

Joen, født d. 2. Febr. 1744, død s. A. Blandt hans Faddere var Peter Børresen og Kone, Sarx og Tønnes Jensen fra Frederiksberg – Navnene tyder paa, at de har været af de Amager-Hollænder-Bønder, som sa boede paa Frederiksberg;

Christian, født d. 27. Decbr. 1744, død 1745;

Inger, født d. 19. Juni 1746;

Christian, født d. 10. Novbr. 1748, død 1749;

Gunder, født d. 31 Marts 1750;

Christian, født d. 7. Bebr. 1752 og

Thomas, født d. 8. August 1754.

Anders Gundersen har ved denne Tid forladt Gaarden og, som det synes, ogsaa Sognet. Han havde en Broder i Vigsø, Hmd. Johan Gundersen, som d. 20. Septbr. 1850 blev gift med Gmd. paa *Korshøjgaard* Peter Andersens Steddatter, Sidse Mortensdatter. **Rasmus Michelsen**, Søn af Gmd. paa *Brønstedgaard* Michel Petersen, havde fæstet Gaarden, da han d. 5. Novbr. 1755 blev gift med sin Broders, Ole Michelsens Steddatter, **Marie Petersdatter**. Deres Børn:

Peter, født d. 28. Aug. 1756, den 4. Maj 1783 gift med Niels Olsens Enke **Karen Jensdatter**, og fik *Tofthøgaard* i Steenlille med hende;

Mads, født den 6te Maj 1759, d. 11. Marts 1785 gift med Pige **Anne Nielsdatter**, Datter af Gmd. paa *Maglehøjgaard* i Vigsø, Niels Rasmussen, og fik denne hennes Faders Gaard;

Niels, født d. 11. Maj 1761, død i s. A.;

Niels, født d. 21 Maj 1762, konfirmeret 1778;

Bodil, født d. 16. April 1764, d. 20. Oktbr. 1793 gift med Ungkarl Niels Olsen.

Hendes Moder, Marie Petersdatter døde d. 27. Juli 1764, og d. 20. Oktbr. f. A. blev Rasmus Michelsen anden Gang gift med forhv. Gmd. paa *Katholmgaard* Andres Stephensens Datter **Kirsten**; hun skjænkede ham Børnene:

Michel, født d. 14. Juli 1765, i Septbr. 1785 gift med Sognefoged og Gmd. paa *Hjørlundegaard* i Hjørlande Ole Jensens Datter **Karen** og fik den Gaard i Sigerslevvester, som Christen Sylvest senere havde;

Stephen, født d. 22. Marts 1767, den 1. Marts 1788 gift med Hjulmand Christen Mortensens Datter **Maren**, og blev Husm. i Vigsø;

Ole Rasmussen, født i Maj 1771, d. 14. Oktbr. 1798 gift med Sognefoged og Ejer af *Skibstedgaard* Mads Andersens Datter **Mette Madsdatter**, og fik Gaarden efter sin Fader, som døde den 22. Aug. 1794, og hans Moder **Kirsten** Andresdatter, som i sine sidste Aar ganske havde mistet Synet, døde d. 24. Juli 1810.

Ole Rasmussens og Mettes Børn:

Rasmus, født d. 8. Novbr. 1800 – se *Rolandsbjerggaard*;

Andres, født d. 31. Januar 1802. Da han havde faaet *Rosenkildegård* i Gjølrløse, blev han den 20. Juni 1835 viet til den 24aarige Pige **Maren Petersdatter**, hvis Fader var Afbg. Peter Nelausen i Slagslunde;

Maren, født d. 27. Oktbr. 1805 – se *Damstedgaard*;

Kirsten, født den 17. Marts 1809 – se *Vaselundgaard*.

Ole Rasmussen døde kort efter og hans Enke giftede sig igjen d. 17. Septbr. 1810 med Avlsbestyrer i Steenløse Præstegaard **Niels Larsen**, som fik Gaarden med hende.

Hans Farfader Peter Larsen, som var født 1691, var Hjulmand og bosatte sig i Vigsø, da han ved 1744 ægtede Pigen Sidse Petersdatter fra Smørum Sogn. I Barnealderen begyndte hun sin Virksomhed som Høsepige hos den rige Christian Velding, Herre paa Edelgave; ved Dygtighed og god Vandel opnaede hun at blive Herskabets Kokkepige – en ikke ringe Stilling for en Pige i de Tider. I Vigsø gjorde hun derfor megen Nytte med sin Duelighed i Kogekunsten. Deres Børn:

A Lars Petersen, født d. 13. Marts 1746, d. 20. Novbr. 1768 gift med Pernille Andersdatter, Børn:

1 Anders Larsen, født d. 2. Oktbr. 1769, lærte at være Hjulmand, 22 Aar gl. blev han Husar og var en af de første danske Bønderkarle der kom ind i Husarregimentet, som tidligere udelukkende havde bestaaet af Holstenere og af hvervet Mandskab; da han var en duelig Arbejder i Træ, blev han fosat til Frederiksværk – haan havde dog været Husar i Kjøbenhavn under Christiansborg Brand 1794. – Paa Frederiksværk ægtede han Kirsten Jensdatter, en Gaardmandsdatter fra Egnen; blev Hjulmand paa Frederiksborg Stutteri 1810 og døde hos sin Yngste Søn, Vognmager P. Andersen i Frederiksborg 1851. Børn:

a Lars Andersen, født den 11. Juni 1801, d. 5. Maj 1825 gift med Lærer i Vigsø Hesselbæks Datter Birgitte Sofie, blev Lærer i Vassingerød;

b Jens A. født d. 2. Novbr. 1802, lærte Smedehaandværket i Kjøbenhavn og blev Maskinmester paa et Dampskib;

c Ane Sophie A. , født d. 29. Marts 1804, kom i Huset hos sin Slægting, Krumhart – se „D“ - , blev deres Arving og ægtede Kaptajn og Hofskomager Trane i Kjøbenhavn;

d Karen A., født d. 30. Oktbr. 1805, gift med Urtekræmmer Larsen, paa Hjørnet af Holmensgade og Laxegade, som 1881 holdt sit 50-aarige Jubilæum, som Borger i Kjøbenhavn;

e P.A., født d. 5. Juni 1807; efter at have lært Hjul- og Karretmagerhaandværket hos Jensen i Kjøbenhavn, blev han Svend 1826, d. 29. Marts 1833 ægtede han Birthe Olsen fra Norge, gjorde Mesterstykke 1834, har i mange Aar drevet en betydelig Vognmagerforretning i Frederiksborg Nyhuse, og boer endnu der i sin smukke Ejendom;

f Benthine A. født den 14. Juli 1816, gift med Hjulmager Christian Hansen fra Helsingør;

2 Sidse, født i Decbr. 1772, død 85 Dage gl.

3 Sidse, født i Juni 1774, d. 9. Marts 1804 gift med Ungk. og Ejer af Straamosegaard i Steenløse, Mads Hansen.

4 Peter, født i Novbr. 1777, d. 31. Oktbr. 1802 gift med Christian Larsens Datter Karen.

5 Niels, født i Oktbr. 1780 – se Annexgaard b. 12.

B Peter Petersen, født d. 28. Septbr. 1749, i Juli 1777 gift med Hsm. Lars Hansens Datter Anne i Steenløse.

C Niels Petersen, født d. 6. Juli 1755, i Jan. 1785, fra sin Tjeneste i Steenløse Præstegaard, gift med Pige Kirsten Christiansdatter i Ølstykke.

D Bodil Petersdatter, født d. 23. Jan. 1757. Faddere ved hendes Daab var Sognefogedens Hustru, Kirsten Ole Michelsens, Boemændene – d. e. Gaardmændene – Michel Petersen, Søfren Moensen og Rasmus Michelsen, og Mette Frederik Davidsens, alle i Vigdø. Allerede før hun blev konfirmeret tjente Bodil paa Edelgave sammen med sin Moster, Karen Petersdatter; da denne var 50 Aar og i 30 Aar der havde været Medtjenerske med Sire Halvorsdatter, gjorde disse to gamle Piger et reciprokt Testamente, hvorefter den længstlevende af dem skulde arve alt hvad den førstafdøde efterlod sig, og naar hin døde, skulde Bodil arve alt efter hende. Da Herskabet paa Edelgave om Vinteren boede i Kjøbenhavn, blev Bodil, medens hun tjente det, 1772 konfirmeret der, i Helliggejstes Kirke, og ved 1789 blev hun gift med Johan Christoffer Krumhart fra Erfurt, som var en velhavende Borger og Uldvæver i Kjøbenhavnboede i sit eget Hus i Dronningens Tvergade Nr. 53.

Unge Niels Larsen – gamle Niels Larsen havde Vaselundgaard – fik som meldt *Annexgaarden* med Ole Rasmussens Enke, **Mette Madsdatter**, som skjænkede ham Børnene:

- **Sidse**, født d. 1. Juni 182 – se Egedal – død her paa Gaarden fra sin tredje Mand;
- Ole, født d. 12. Decbr. 1813;

- Ole, født d. 22. Jan. 1818, begge døde som smaa Børn;
- **Lars**, født d. 19. Septbr. 1820 – se *Steenleengaard* –;
- Ole, født d. 7. Decbr. 1822, død d. 6. Maj 1832;
- **Vilhelm**, født d. 1. Maj 1824 – se *Skibstedgaard* –.

Unge Niels Larsen døde d. 31. Oktbr. 1841. Hans Enke, Mette Madsdatter, sad nogle Aar ved Gaarden, og efter hendes død, fæstede hendes Svigersøn **Rasmus Petersen** paa *Egedal* den og fik kort efter ved Kjøb Ejendomsret til den. Rasmus Petersen havde et kjønt, aabent Ansigt, som straaede af Mildhed og Godmodighed, og ligesom disse Egenskaber afspejlede sig i hele hans Vandel, saaledes kunde hans godmodige Lune og beaandede Humør bringe Liv og Munterhed i hans Vennekreds, hvor han var saa afholdt og hvor han altid modtages med Glæde; men hvor Budskabet om hans Bortgang – 1878 – ogsaa bragte Sorg og Savn. Efter hans død solgtes Gaarden til **Bartholdy**, som d. 13. Juli 1882, gav Proprietair **B. Bojesen** Skjøde paa den for 120,000 Kr. Nu har Gaarden Matr.-Nr. 1 og 12 Tdr. 4 Skpr. 3 Fjdr. 1 Alb. Hartk.

Vigsø Bromølle (s. 92)

Over Vigsø Sogns Jorders Beskaffenhed blev i Jordebogen af 1718, givet følgende Dom: " Denne Byes Jorder ere maadelige; mere brugelige til Græsning ved Værebro Møllens Forandring." Den Forandring ved Værebro Mølle, som 1740 var en Vandmølle, som her sigtes til, var sikkert kun en Forandring paa Papiret. Det seer du til, som der fra Vigsø Søes tilgrænsende Lodsforbrugere er indløben Klage over, at Mølleren holdt Vandet saa øjt, at det voldte stor Skade paa vedkommendes Enge, og disse Klager har da tilsidst fremkaldt Kommissionen af 2. Juni 1696. Dens Hverv var det stadig at paase, at Værebro Møller ikke holdt Vandet over det fastsatte Flodmaal. Da Kommissionen ikke har kunnet eller villet afhjælpe den anførte Ulempe, saa har det Tab de paagjældende led ved den, tilsidst ført disse til af Fortvivlelse at øve Selvtægt, hvilket det følgende viser: „1739 d. 5. Juli Kl. 10 Formiddag – altsaa i Høchstens Tid – mødte Vigsø Bymænd, med de ved Værebro Aa omliggende Sognemænd, ved Værebro øvre Mølle og opbrød med Vold og Magt Dæmningen for Mølledammen, saa Vandet spildtes og Vejen, som gik over Dæmningen fra Hillerød til Roskilde, blev ufarbar; Mændene dømtes til at betale 3 Lod Sølv hver, betale Skaden og betale den Skade de vejfarende muligen kann komme til at lide saa længe Vejen er ufarbar. Ufredsmændene vare over et hundrede. „ De maatte bøde, men fik dog paa en Maade Ret; thi „d. 12. April 1740 nedlagde Jens Sørensen øvre Værebro Vandmølle, efter Overenskomst med Regeringen, til Fordeel for de omliggende Lodsejere imod en Godtgjørelse af 100 Rd. en Gang for alle; denn Sum maatte Ufredsmændene afbetale med 50 Rd. aarlig.“

Vigsø Bromølle, som ved 1720 havde staaet øde i længere Tid, blev en ti Aar senere nedlagt; „Steenbroen ved Møllen er bleven optaget, saa Vandet har faaet frit Udløb til Stranden.“ Navnet Bromølle, saavelsom Navnet Mølleose paa Sørup Mark, nord for og ved Snødebro, viser os Møllens Plads ved sin Møllendam nord for Broen. Den laa altsaa ligesom vore fleste gamle Vandmøller, ved en Bro – Snøde Bro – hvorover en Alfarvej gik.

Gamle Stednavne paa Byens Mark (s. 91)

Før Udskiftningen havde Byen tre Vange: Snøde Vang i Øst, Lunde Vang i Syd og Steenløse Vang – den største – i Vest. Agre og andre Steder i Bymarken, som man endnu kjender Navnene paa, - der vise du fra Gaardene som Midtpunkt – ere : Rolandbjerg, den Bakkeskrænt nord for Gaardene Rolandsbjerg og Ny Rolandbjerg, fra Øst til Vest; Bavnehøj imellem disse Gaarde, lidt imod Nord; Vejager øst- og Tyveager vest paa bemeldte Skrænt, over den sidste gik Tyvesti til Søssum, ved Vejen til Søssum og Humlebakkerne i N. Ø. Paa Annexgaardens Mark: Vexøager i Øst.; Leddebakkerne østligere – hvor Vangeledet vel før var -; Brandbjergbakke øst for forrige; Bønlænden, imellem Vexager og Brandbjerg; Kroager nordøst for forr. Hundehavsbakke n. for forr.; Silsager, øst for forr. Paa Skibstedgaards Mark: Skivekjær, syd for Gaarden, efter hvilken den har sit Navn; paa den sydøstligste Udkant af Vigsølundsgaards Mark: Lærkebæk. Her skal i Fortiden have været et Færgested hvorfra man færgede over Aaen og Søen til den anden Side, og det skal ofte være benyttet af Røvere. Paa Veselundgaards Mark: Veirhals i S. Ø.; Hundeledsstykkerne i N. Ø. Begge nær ved Gaarden; Vasaholmen i S. V. ved Hovelund; Stolle i V. ad Løiet Sø; Stokkeholm, i V. ved samme Sø; Eiesaversbakke, imellem Gaarden og forr.; Eiesdal, imellem forrige og Vasaholmen; Præsteskjeld, hvorpaa den ny Afbyggergaard er bygget. Nord for Præsteskjeld ligge Skjelhøj og øst for disse Præste Sø. Naar man drager en Linie fra Præsteskjel til Skjelhøj og forlænger denne imod Syd og Nord for disse Steder, saa synes Arealet i Bymarken, øst for denne Linie, før Reformationen at kunne have ligger til Vigsø Præstekald. Man maa mindes, at endnu, henvend hundrede Aar efter Katholicismens Tid, var en Præstegaardsavling omtrent saa stor som tre almindelige Bøndergaardes. Skarnsengsbakke, nord for og ved Gaarden; Storevænge, fjernest i S.S.V.; Lillevænge i S.V.; Føllevænge ved forrige; Fodeholm, syd for den ny Afbyggergaard; Store Snekrog i S.V. og lille Snekrog, begge ved Løier Sø. Inde i Skjelhøjgaards Mark – sydøst for Gaarden – ligger Præste Sø, som tilhører Gaardens Ejernde og nu er Ager og Eng; den var ved Udskiftningen en Sø, stor $9^{2850}/_{14000}$ Td. Land. Vigsøholm, hvorpaa Slottet laa, ligger tæt ved Løiet Sø, en 200 Al. sydøst for Egedalgaard.

Kilder,

som ere benyttede ved Udarbejdelsen af dette Værk:

Utrykte Kilder:

Gamle Folks Beretninger om Personer og Tilstande i Sognet.

Enkelte Dokumenter, som nogle af Sognets Beboere have opbevaret; Kirkebøgerne fra Sognene Steenløse og Visø, Hjørlunde, Slangerup, Uvelse, Uggeløse, Liunge, Slagslunde, Gandløse, Ølstykke, Snodstrup, Oppesundby, Udesundby – med Frederikssund – Græse og Tjæreby.

Ølstykke Herreds gejstlige Stifte- og Registreringsbog fra 1679 til 3. Oktbr. 1764.

Af Frederiksborgs Amtsstues Arkiv:

En Fæsteprotokol fra 1697 til 1738.

En Krigsskats Jordebog fra 1718,

En Jordebog fra 1796.

Af Frederiksborgs Amtshuses Arkiv:

Koncepter til udgaaede Breve fra 1718 til 1721.

Do. fra 1718 til 1736.

Kopibøger fra 1. Jan. 1725 til 10. Novbr. 1742 og fra 1742 til 1750

Af det store kongl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

Uddrag af Etatsraad J. Jessens Samlinger af Bidrag til Frederiksborgs Amts Historie – samlede omkring 1730 – i den Kallske Munuskriptsamling Nr. 48, Fol. P. 1.

Af Gehejme-Arkivet og Kongerigets Arkiv i Kjøbenhavn:

Uddrag af Arkivsager fra den 14de, 15de, 16de, 17de og 18de Aarh.

Af trykte Kilder:

Fr. Suhms Danmarks Historie

Danske Magasin.

Danske Diplomer og Breve fra det 14de, 15de og 16de Aarhundrede, udgivne af G. Molbech og N.M.Petersen.

Supplement til den Danske Atlas, anden og tredie Tome af Hans de Hoff,an

Peter Oxes Historie af Ryge

„Danmark“, en historisk topografisk Beskrivelse af L. Both.

„Illustrirte Zeitung“